

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra statistiky

Bakalářská práce

Analýza vývoje natality v ČR

Monika Hlaváčová

© 2014 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra statistiky

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlaváčová Monika

Veřejná správa a regionální rozvoj

Název práce

Analýza vývoje natality v ČR

Anglický název

Analysis of natality development in CR

Cíle práce

Cílem práce je analýza vývoje ukazatelů natality v krajích ČR. Pozornost bude věnována jednak vývoji porodnosti v krajích a dále zkoumání, jaké faktory mají na porodnost významnější vliv.

Metodika

Pro zjištění stavu a vývoje ukazatelů charakterizujících natalitu v krajích budou použity metody explorační analýzy. Následně pro další analýzy budou pro vybrané ukazatele užity některé z metod induktivní statistiky, analýzy časových řad a regresní a korelační analýzy.

Harmonogram zpracování

1. Vytvoření osnovy včetně seznamu literatury do 2.1.2013
2. Cíl práce – jasně formulovat, co bude náplní práce do 10.3.2013
3. Zdroje dat – výběr a zdůvodnění vhodných ukazatelů pro analýzy - do 10.3.2013
4. Zpracování rešerše - do 30.6.2013
5. Zpracování metodiky, sběr dat – do 10.11.2013
6. Vlastní analýza dat – do 30.1.2014
7. Kompletace práce - únor 2014

Rozsah textové části

30 - 40 stran

Klíčová slova

hrubá míra porodnosti, demografie, natalita, statistické analýzy

Doporučené zdroje informací

KÁBA,B., SV ATOŠOVÁ,L.: Statistické nástroje ekonomického výzkumu, nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň, 2012, ISBN 978-80-7380-359-9

KALIBOVÁ,K., PAVLÍK,Z., VODÁKOVÁ,A.: Demografie (nejen) pro demografy,Praha, Sociologické nakladatelství (SLON),2009.,ISBN 978-80-7419-012-4

KALIBOVÁ,K.: Úvod do demografie, Praha ,2001

KOSCHIN, F.: Demografie poprvé, Oeconomica, Praha, 2005

KOSCHIN, F.: Kapitoly z ekonomické demografie, Oeconomica, Praha, 2005

MELOUN, M., MILITKÝ, J.: Statistická analýza experimentálních dat, Academia, Praha 2004, ISBN 80-200-1254-0

SVATOŠOVÁ, L., KÁBA,B.: Statistické metody I, PEF ČZU Praha, 2008, ISBN 978-80-213-1672-0

SVATOŠOVÁ, L., KÁBA,B.: Statistické metody II, PEF ČZU Praha, 2008, ISBN 978-80-213-1736-9

Časopis Demografie

Další literatura bude doporučena v průběhu zpracování bakalářské práce

Vedoucí práce

Svatošová Libuše, prof. Ing., CSc.

Termín odevzdání

březen 2014

doc. RNDr. Bohumil Kába, CSc.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Jan Hron, DrSc., dr. h. c.

Děkan fakulty

V Praze dne 29.10.2013

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Analýza vývoje natality v ČR" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 13. března 2014

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala prof. Ing. Libuši Svatošové, CSc. za profesionální a odborné vedení při zpracování bakalářské práce.

Dále děkuji Ing. Tomášovi Hlavsovi, Ph. D. za cenné rady týkající se programu Statistica.

Analýza vývoje natality v ČR

Analysis of natality development in CR

Souhrn

Práce s názvem „Analýza vývoje natality v ČR“ se nejdříve zaměřuje na vývoj celé ČR v letech 1950-2012. Jsou popsány případné výkyvy a faktory, které je mohly způsobit. Následně je v programu Statistica odhadnut vývoj na další období. V další části je podrobněji popsán vývoj natality krajů v letech 1991-2012 pomocí analýzy časových řad. Kraje jsou dále analyzovány z hlediska průměrného věku matky při narození prvního dítěte a podílu dětí narozených mimo manželství. Okrajově je zmíněn i vývoj narozených podle pohlaví, mrtvorozenost a vývoj uměle přerušovaných těhotenství. Pro zkoumání některých vybraných faktorů majících vliv na porodnost je použita regresní a korelační analýza.

Summary

This thesis titled „Analysis of natality development in CR” is firstly focused on a development of the whole Czech Republic in the years 1950 – 2012. Possible fluctuations and factors that may cause them are described. Subsequently, the development of the next period is estimated in Statistica program. The next section describes the development of region’s natality in the years 1991 – 2012 in detail, using time series analyses. Regions are further analyzed from the point of view of the average age of mother at first childbirth and the share of children born outside of marriage. Marginally, the development of births by sex, stillbirths and the development of artificially interrupted pregnancies are described. For exploring some selected factors influencing the birth-rate, regression and correlation analysis are used.

Klíčová slova: hrubá míra porodnosti, demografie, natalita, statistické analýzy

Keywords: crude birth rate, demography, natality, statistical analysis

Obsah

1	Úvod.....	9
2	Cíl práce a metodika	10
2.1	Cíl práce	10
2.2	Metodika	10
2.2.1	Analýza časových řad	10
2.2.2	Elementární charakteristiky časových řad	10
2.2.3	Modely časových řad	11
2.2.4	Klasické modely trendu	12
2.2.5	Regresní a korelační analýza	12
2.2.6	Výpočet ukazatele porodnosti.....	13
3	Teoretická část	14
3.1	Demografie	14
3.1.1	Historie demografie	15
3.1.2	Prameny demografických dat	15
3.1.3	Základní členění demografie	17
3.2	Natalita.....	18
3.2.1	Plodivost a plodnost.....	20
3.2.2	Ukazatelé	20
3.3	Potratovost	23
4	Analytická část.....	25
4.1	Vývoj porodnosti v ČR.....	25
4.1.1	Vývoj porodnosti v ČR za období 1950-2012	25
4.1.2	Předpověď dalšího vývoje	28
4.2	Vývoj natality v krajích ČR 1991 – 2012.....	28
4.2.1	Průměrný věk matky při narození prvního dítěte za období 1991-2012	42
4.2.2	Podíl živě narozených dětí mimo manželství v období 1991-2012.....	45
4.2.3	Živě narození z hlediska pohlaví	47
4.2.4	Mrtvorozenost.....	48
4.3	Potratovost	49
4.4	Faktory mající vliv na porodnost.....	51
5	Závěr	53

6	Zdroje.....	56
6.1	Citovaná literatura.....	56
6.2	Internetové zdroje	57
7	Seznam tabulek	58
8	Seznam grafů	59
9	Seznam příloh	60

1 Úvod

Sledování vývoje počtu obyvatelstva a jeho měny je důležité nejen pro hodnocení současného stavu, ale také pro predikci očekávaného vývoje do budoucna. V ČR se během několika let udály změny, které ovlivnily reprodukční chování lidí.

Zatímco ještě v 80. letech bylo v ČR zcela běžné, že matkami se stávaly ženy ve věku 20 let, dnes je situace zcela jiná. Nejvíce dětí se v současné době rodí ženám ve věku 30-34 let.

Odkládání rodičovství souvisí nejen s nedostatkem finančních prostředků, ale také s chybějícím zázemím, které je pro výchovu dítěte nezbytné. Proto se lidé snaží nejprve dosáhnout určité životní úrovně a stability než se rozhodnou mít dítě. A tak věk rodiček stoupá.

Tento stav může být dále ovlivněn faktem, že se lidé stále více soustředí na svoji práci a budují kariéru. Děti se pro některé z nich staly až druhořadým zájmem.

K odkládání rodičovství však přispěla i dnešní dostupnost vzdělání a cestování. Lidé se nejdříve soustředí na sebe, chtějí něčeho dosáhnout, „něco si užít“, než se rozhodnou pro tak závažný krok, jakým je rodičovství.

Dalším vlivem na pokles narozených dětí může být i dnešní dokonalá informovanost o antikoncepčních prostředcích a jejich snadná dostupnost.

Málokdo si však uvědomuje, jaký dopad může odkládání rodičovství mít. Obyvatelstvo neustále stárne a rodí se méně nových dětí. To má za následek stárnutí obyvatelstva jako celku. Jednou možná dospějeme do bodu, kdy bude poměr starých lidí daleko větší než lidí mladých a schopných práce. A tato skutečnost nám není již tak vzdálená. Jak by se s tímto stavem vyrovnala ekonomika a nejen ona lze jen těžko předpokládat.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem práce je analýza vývoje ukazatelů natality v krajích ČR. Pozornost bude věnována jednak vývoji porodnosti v krajích a dále zkoumání, jaké faktory mají na porodnost významnější vliv.

2.2 Metodika

Pro zjištění stavu a vývoje ukazatelů charakterizujících natalitu v krajích budou použity metody explorační analýzy. Následně pro další analýzy budou pro vybrané ukazatele užity některé z metod induktivní statistiky, analýzy časových řad a regresní a korelační analýzy.

2.2.1 Analýza časových řad

Základní prostředek statistické analýzy dynamiky hromadných jevů je **časová řada**. Jednotlivé úrovně závislé proměnné veličiny Y jsou zde uvažovány jako funkce času. Časovou řadu obvykle definujeme jako množinu pozorování kvantitativní charakteristiky, uspořádané v čase.

Časové řady se dělí z několika hledisek. Podle charakteru času jsou to časové řady *okamžikové* a *intervalové*. U okamžikových časových řad jsou hodnoty zaznamenávány k určitému okamžiku, u intervalových pak za určitý časový interval. Podle periodicity sledovaného ukazatele rozeznáváme časové řady *krátkodobé* (periodicita ukazatele je kratší než 1 rok) a *dlouhodobé* (periodicita ukazatelů je nejméně roční). Pokud pracujeme s neupravenými hodnotami, hovoříme o *časových řadách původních hodnot*. Vypočítáme-li z časových řad původních hodnot určité statistické charakteristiky (součet, průměr, poměr, atd.), nazýváme takovou řadu časovou řadou *odvozených charakteristik*. (Svatošová, a další, 2012)

2.2.2 Elementární charakteristiky časových řad

Pro charakterizování dynamiky vývoje časových řad je možné užívat různé statistické charakteristiky.

Absolutní charakteristiky umožňují absolutní porovnání hodnot členů časové řady. Nejčastěji se používají *první diference* (absolutní přírůstky). Lze je definovat jako rozdíly sousedních pozorování řady. Charakterizují absolutní přírůstek nebo úbytek zkoumaného ukazatele v určitém období proti bezprostředně předcházejícímu období.

Druhé absolutní diference jsou rozdílem dvou sousedních absolutních přírůstků. Charakterizují absolutní zrychlení (zpomalení) vývoje ve zkoumané časové řadě. Udávají, o kolik byl následující přírůstek větší (menší) než předcházející.

Relativní charakteristiky jsou bezrozměrnými veličinami. Patří sem např. *koeficienty*

$$\text{růstu: } k_t = \frac{y_t}{y_{t-1}}, t=2, 3, \dots, n.$$

Charakterizují postupnou relativní rychlost změn hodnot v časové řadě. Koeficient růstu vyjádřený v procentech nazýváme *tempo růstu*.

Lze určit *průměrný koeficient růstu* (\bar{k}) za celou časovou řadu. Vypočítáme ho jako geometrický průměr jednotlivých koeficientů k_t . Je důležité poznamenat, že průměrný koeficient růstu má smysl počítat jen tehdy, pokud vykazuje řada monotónní vývoj. Tedy pokud hodnoty stále rostou nebo stále klesají.

Úroveň ukazatelů časové řady se charakterizuje pomocí průměrů. Pracujeme-li s intervalovou řadou, určíme průměr jako obvyklý *aritmetický průměr*. Při nestejně dlouhých intervalech počítáme vážený aritmetický průměr. Pracujeme-li s okamžikovou časovou řadou, počítáme *chronologický průměr*. Pokud jsou intervaly nestejně dlouhé, počítáme vážený chronologický průměr. (Svatošová, a další, 2012)

2.2.3 Modely časových řad

Při analýze časových řad se předpokládá, že časová řada obsahuje tři složky:

- **trend** – charakterizuje dlouhodobou celkovou a hlavní tendenci vývoje časové řady.
- **periodická kolísání** – důsledek působení periodicky se opakujících faktorů na sledovaný jev, projevuje se periodickými výkyvy ukazatelů časové řady okolo trendu, podle délky jedné periody rozlišujeme:

- *cyklické kolísání* – perioda pravidelně se opakujících výkyvů ukazatelů přesahuje období delší než jeden rok,
 - *sezónní kolísání* - roční perioda,
 - *krátkodobé kolísání* – periodické výkyvy časové řady se opakují v období kratším než jeden rok,
- **náhodná kolísání** – vyvolána působením vedlejších faktorů náhodného charakteru. Projevují se drobnými, nepravidelnými výkyvy časové řady, které není možné předvídat. (Svatošová, a další, 2012)

2.2.4 Klasické modely trendu

Při analýze dynamiky vývoje neperiodických časových řad používáme nejčastěji tyto trendové funkce:

- lineární $T_t = a + bt$
- kvadratická $T_t = a + bt + ct^2$
- logaritmická $T_t = a + b \log t$
- exponenciální $T_t = a + b^t$
- mocninná $T_t = at^b$
- odmocninná $T_t = a + b\sqrt{t}$
- kombinovaná $T_t = a + bt + c\sqrt{t}$
- logistická $T_t = \frac{k}{1 + e^{a+bt}}$

Správný výběr trendové funkce je podmíněn znalostí, která z použitých funkcí nejlépe vystihuje vývoj sledované veličiny v minulosti. Stejně tak i znalostí objektivních tendencí vývoje této veličiny v budoucnosti. (Svatošová, a další, 2012)

2.2.5 Regresní a korelační analýza

Tato analýza umožňuje zjistit formu závislosti statistických veličin (regresní úloha) a určit stupeň síly této závislosti (korelační úloha).

Jednoduchá **regresní analýza** zkoumá formy vztahu dvou náhodných veličin X a Y. Předem je určena závisle i nezávisle proměnná. V praxi se nejvíce používá lineární regresní funkce ve tvaru : $y_i = \alpha + \beta_i + e_i$,

kde α je absolutní člen, β_i představuje regresní koeficient a e_i je náhodná veličina. Parametry α a β_i odhadneme pomocí soustavy normálních rovnic.

Regresní koeficient je směrnici funkce a charakterizuje průměrnou změnu závisle proměnné při změně nezávisle proměnné o jednotku. (Svatošová, a další, 2007)

Pro měření **těsnosti závislosti** se používá korelační koeficient. Lze ho počítat několika

způsoby, je uveden jeden z nich: $r = \frac{s_{xy}}{s_x s_y}$.

Korelační koeficient nabývá hodnot od -1 do 1, existuje-li lineární funkční závislost, je $r = 1$. Neexistuje-li mezi veličinami X a Y závislost je $r = 0$.

Používá se stupnice pro měření těsnosti závislosti. Nabývá-li r hodnot od 0 do 0,3 je zde slabá závislost, pro r od 0,3 do 0,8 existuje střední závislost, r vyšší než 0,8 představuje silnou závislost. **Koeficient determinace** (r^2) zjistíme jako druhou mocninu koeficientu korelace. Udává, z kolika procent jsou změny závisle proměnné vysvětlitelné zvolenou lineární regresní funkcí.

Těsnost závislosti lze také určit pomocí **Spearmanova koeficientu pořadové korelace** (r_s). Jeho užití není vázáno na předpoklad linearity regrese. Umožňuje změřit těsnost jakékoliv závislosti, která je monotónní. Interpretuje se analogicky jako korelační koeficient. (Svatošová, a další, 2007)

2.2.6 Výpočet ukazatele porodnosti

Hrubá (obecná) míra porodnosti (zkráceně „porodnost“) udává, kolik živě narozených dětí připadá na 1000 obyvatel. Vypočítá se jako podíl živě narozených dětí a středního stavu obyvatelstva. Výsledek se uvádí v promilích. (www.czso.cz) Podrobněji je tento ukazatel popsán v teoretické části.

3 Teoretická část

Natalita je pojem, který se řadí do demografie. Proto se práce nejdříve zabývá tímto pojmem a základními informacemi a souvislostmi.

3.1 Demografie

Základní a nejznámější charakteristika demografie uvádí, že demografie je vědní obor, který se zabývá reprodukcí lidských populací. Jinak řečeno demografickou reprodukcí. (Kalibová, a další, 1998)

Reprodukcí lidských populací lze podle Roubíčka (Roubíček, 1997) chápat dvěma různými způsoby. Zaprvé jako přirozenou obnovu stavu obyvatelstva prostřednictvím biosociálních procesů porodnosti a úmrtnosti.

Zadruhé jako obnovu obyvatelstva určitého území střídáním generací zemřelých generacemi živě narozených – **přirozenou reprodukcí**. Dále můžeme reprodukci lidských populací chápat jako celkovou obnovu obyvatelstva, zahrnující i obnovu obyvatelstva stěhováním (migrací) – **celkovou reprodukcí**.

Pro vymezení demografie je důležité pochopit význam termínů populace a obyvatelstvo podle Kalibové (Kalibová, a další, 1998), které již byly zmíněny.

Populací je myšlen soubor jedinců určitého živočišného druhu, který žije a reprodukuje se na vymezeném území. Pojem má biologický základ a vztahuje se prakticky na všechny živočišné druhy. Základem je dlouhá existence na společném území. Jednotlivé populace mají společný jazyk, kulturu a mentalitu. Mohou také tvořit samostatné etnikum, národ, stát. Proto se často zaměňuje s termínem „obyvatelstvo“, které se však v zásadě může skládat z různých populací.

Obyvatelstvo je definováno jako soubor lidí žijících na určitém území (státu, kraje apod.). Jeho charakter je méně trvalý, protože je svázán s určitým územím více než s typem populace.

3.1.1 Historie demografie

Historie demografie sahá až do 17. století do školy politických aritmetiků. Demografie byla zmíněna již v díle Johna Graunta, které se zabývá úmrtností londýnského obyvatelstva. (Kalibová, a další, 1998)

Podle Roubíčka (Roubíček, 1997) však termín demografie použil až v polovině minulého století Achille Guillard. Existují další obdobné názvy pro demografii: populační věda, populacionistika, věda o obyvatelstvu, atd.

Dalším pojmem podle Kalibové (Kalibová, a další, 1998) byl pojem „demologie“, který doporučil v roce 1871 německý statistik E. Engel. Měl naznačit podobnost s pojmy jako je sociologie, biologie, apod. a zdůraznit, že nejde o popis procesů, ale o zkoumání jejich podstaty.

Kalibová (Kalibová, 2001) uvádí, že jsou první práce s demografickou tematikou v ČR známy od 2. pol. 18. století. Navazují na tradici statistických prací, která v ČR je. První soupisy o přirozené změně obyvatelstva ukazují na rok 1762. Podle záznamů církevních matrik u nás od roku 1786 existuje souvislá řada počtu sňatků, porodů a úmrtí. První úmrtnostní tabulky publikoval v roce 1790 lékař Jan Meliř. Za faktického zakladatele demografie v ČR je považován Antonín Boháč (1882 – 1950). Pozvedl československou demografii na mezinárodní úroveň, organizoval první a druhé sčítání lidu (1921, 1930).

3.1.2 Prameny demografických dat

Prameny demografických dat poskytují údaje pro analýzu demografické reprodukce a hodnocení demografických změn v souvislosti se změnami v sociální, ekonomické a politické oblasti. Patří mezi ně všechny prameny běžné demografické statistiky i výsledky speciálních výběrových šetření. Hlavní prameny demografických dat jsou: *sčítání lidu, evidence přirozené měny, evidence nemocnosti, výběrová šetření, registry obyvatelstva, historické prameny*. (Kalibová, 2001)

Sčítání lidu definuje Kalibová (Kalibová, 2001) jako soubornou statistickou akci sběru, uspořádání, zhodnocení, analýzy a publikování vybraných demografických, ekonomických a sociálních údajů. Jeho výsledky poskytují informace o stavu, počtu, rozmístění a struktuře obyvatelstva k určitému okamžiku. Tyto informace se týkají všech osob v zemi

nebo v její vymezené části. Sčítání je povinné a anonymní. Sčítané území je rozděleno na sčítací obvody. Je prováděno buď metodou dotazovací (osoby jsou dotazovány komisařem) nebo metodou sebesčítací (formuláře vyplňují přímo sčítané osoby). Sčítání lidu jako první prováděli už ve starověku. Sloužilo k vojenským a daňovým účelům. Zahrnovalo pouze svobodné občany (často jen dospělé muže). Otroci nebyli do sčítání zahrnováni. První sčítání, které zahrnovalo všechno obyvatelstvo, se v evropských zemích uskutečnilo od pol. 18. století. Dalším důležitým pokrokem bylo od konce 19. století sčítání pomocí děrnoštítkových strojů.

Po 2. světové válce se začala používat moderní výpočetní technika.

První sčítání na území ČR zahrnující všechno obyvatelstvo se uskutečnilo v roce 1754 za vlády Marie Terezie. Za první sčítání, které vyhovovalo moderním požadavkům, se považuje sčítání lidu z roku 1857. V roce 1869 byla v Rakousku zahájena souvislá řada pravidelných moderních sčítání říšským zákonem.

Tato sčítání se opakovala v desetiletých obdobích. V prvním československém sčítání lidu, které proběhlo v roce 1921, byla poprvé zjišťována i národnost. Sčítání lidu označované poprvé jako sčítání lidu, domů a bytů bylo provedeno až v roce 1961.

Přirozená měna vyjadřuje proces rození a vymírání lidských populací. V širším pohledu se do ní zahrne i sňatečnost, rozvodovost, potratovost a nemocnost. Eviduje se v soustavě registračních knih (matrik). Pro každé územní jednotky jsou zde chronologicky vedena všechna narození, sňatky a úmrtí osob, které se v okamžiku události na daném území nacházeli. Nejstarší matriky v ČR jsou z poloviny 16. století. Sloužily především církevním účelům. Od roku 1950 je pro evidenci přirozené měny zaveden jednotný systém státních matrik, který vedou matriční úřady vybraných obcí. Česká evidence přirozené měny je z mezinárodního hlediska spolehlivá a úplná. (Kalibová, 2001)

Evidence migrací poskytuje informace o změnách v rozmístění obyvatelstva v závislosti na sociálních a ekonomických jevech. Migrace je „*změna trvalého pobytu za hranice určité administrativní jednotky, zpravidla obce.*“ (Kalibová, 2001)

Evidence nemocnosti je v ČR v současné době nevyhovující. Statisticky se evidují pouze poruchy zdraví a úrazy, které vyžadují léčení. (Kalibová, 2001)

3.1.3 Základní členění demografie

Členění demografie je možné odvodit ze struktury problematiky a z povahy metod a pramenů dat, které používá. Výchozí informací o obyvatelstvu jsou údaje popisující stav pozorovaného obyvatelstva. Zahrnuje jeho počet, strukturu a rozmístění.

Tento oddíl se nazývá **demografická statika**. (Roubíček, 1997)

Druhý oddíl demografie se zabývá zkoumáním pohybu obyvatelstva. Zahrnuje přirozenou měnu obyvatelstva (rození a vymírání), migraci (prostorové přemísťování obyvatelstva) a sociální pohyb (daný změnami sociálních znaků jako jsou povolání, rodinný stav apod.). Tento je označován jako **demografická dynamika**. (Roubíček, 1997)

Demografická prognostika se zabývá hodnocením nastalého stavu, vývoje a pochopením vývojových tendencí. Na základě toho se pokouší odhadnout další život populací. (Roubíček, 1997)

Velmi důležitým problémovým okruhem je **populační politika**. (Roubíček, 1997)

Je součástí politiky státu v oblasti populačního vývoje. Stanovuje vlastní cíle. Realizuje se v oblasti ekonomické, sociální, právní, administrativní, zdravotní, a to formou materiální, peněžitou, psychologickou, výchovnou apod. Populační opatření mohou mít charakter právně závazného předpisu, který se stává základem pro poskytování materiálních i nemateriálních podpor. V nejširším smyslu lze do populační politiky zařadit všechna opatření a činnosti, které ovlivňují populační vývoj. V užším vymezení zahrnuje opatření realizovaná za účelem ovlivnění demografické reprodukce. Je zaměřena na ovlivnění demografického chování v oblastech porodnosti, úmrtnosti, sňatečnosti, rozvodovosti a nemocnosti. Nejužší pojetí populační politiky se překrývá s natalitní politikou. Natalitní politika představuje doslova politiku porodnosti, tedy usměřování demografického chování souvisejícího s plozením dětí pomocí různých opatření – ekonomických, sociálních, výchovných, právních, zdravotních atd. (Kalibová, a další, 1998)

Josef Koubek ve svém článku pro časopis „Demografie“ uvádí, že sociální a ekonomické změny po druhé světové válce vyvolaly pokles plodnosti žen. Proto se v Československu v

polovině 50. let objevila řada pronatalitních populačních opatření. Jejich účinek byl však do značné míry ovlivněn legalizací interrupcí v roce 1957.

Od roku 1973 nebylo realizováno žádné pronatalitní opatření, objevila se některá opatření (především cenová), která měla antinatalitní dopad. V poslední době se opět věnuje více pozornosti otázkám aktivizace populační politiky.

Největší efekt mají pronatalitní opatření realizovaná na přelomu 1. a 2. pětiletí plodivého věku. V úhrnné plodnosti lze pozorovat celkově vyšší plodnost u těch žen, které byly zasaženy pronatalitními opatřeními ve věku 20-24 let. (Koubek, 1990)

3.2 Natalita

Jak už bylo řečeno **porodnost** (neboli *natalita*) je zahrnována pod demografickou dynamiku. Porodnost je chápána jako rození dětí, hromadný jev vztahovaný k určité populaci. (Kalibová, a další, 1998)

Narozené lze klasifikovat podle několika kritérií. Rozlišujeme *pohlaví* narozených dětí, kde se počítá tzv. index maskulinity nebo feminity. Indexem maskulinity rozumíme podíl mužů ku ženám, indexem feminity naopak podíl žen ku mužům. Dále rozlišujeme také *pořadí* dětí. (Svatošová, a další, 2012)

Narozením se rozumí opuštění matčina těla dítětem. Narození se týká dítěte, porod matky. Porod může být jednoduchý nebo vícečetný – „vícerčata“ (dvojčata, trojčata,...). Předpokládá se, že poměr mezi počtem dětí a pořadím, je dán přibližně hodnotou osmdesát. To znamená, že na osmdesát jednoduchých porodů připadá jeden porod dvojčat, na osmdesát porodů dvojčat připadne jeden porod trojčat apod. (Roubíček, 1997)

Narozené děti lze dále rozlišit podle rodinného stavu rodičů na **manželské** a **nemanželské** a děti z tzv. **předmanželských koncepcí** (narozené do 8 měsíců po svatbě). (Kalibová, a další, 1998)

Takovýto způsob třídění narozených nazývá Svatošová (Svatošová, a další, 2012) třídění podle *legitimity*.

Podle Roubíčka (Roubíček, 1997) stále ještě platí, že více dětí se rodí v manželství. Podíl těch, které se rodí mimo manželství ovšem stále roste.

Pavel Vereš ve svém článku uvádí, že počet dětí narozených mimo manželství v ČSSR byl v roce 1961 4,5 % a byl tak na nejnižší úrovni v demografické historii naší republiky. Od té doby se zvyšoval a v roce 1988 dosáhl 7,2 %. (Vereš, 1989)

Třídění podle *zralosti* plodu znamená připravenost žít ve vnějším světě. (Svatošová, a další, 2012)

Trvalo-li těhotenství 9 měsíců, označuje se porod za včasný. Takové „včasně“ narozené dítě se obvykle nazývá **donošené** dítě a takto narozený plod bývá obvykle i zralé dítě. Zralé dítě je každé dítě z jednoduchého porodu, jehož váha při narození byla alespoň 2500 g, nebo měřilo alespoň 48 cm (jeden znak stačí). U vícečetných těhotenství se za zralé dítě považuje takové, které při porodu vážilo alespoň 1800 g, nebo měřilo alespoň 45 cm.

Pokud skončilo těhotenství dříve než po devíti měsících od početí (avšak nejméně po 28 týdnech těhotenství), jde o předčasný porod a je pak používán termín **nedonošený** plod. I nedonošené děti mohou být ovšem životaschopné. Skončilo-li těhotenství dříve než po 28 týdnech těhotenství, jde o potrat. Výjimkou je případ, kdy narozený plod jeví známky života. (Roubíček, 1997)

Kritérium *vitality* znamená třídění dětí na živě a mrtvě narozené. (Svatošová, a další, 2012) Existuje několik ukazatelů, které určují úmrtnost narozených dětí. **Kojenecká úmrtnost** zahrnuje děti, které zemřely do 1 roku. Pro její určení se počítá tzv. kvocient kojenecké úmrtnosti: počet zemřelých do 1 roku ku počtu živě narozených.

Novorozenecká neboli neonatální úmrtnost je úmrtnost dětí zemřelých do 28 dnů po porodu. I zde se určuje kvocient novorozenecké úmrtnosti. A to jako podíl počtu zemřelých do 28 dnů a počtu živě narozených.

Zemře-li dítě ve věkovém intervalu 0-6 dokončených dnů, mluvíme o **časně novorozenecké úmrtnosti**. Kvocient této úmrtnosti spočítáme podobně jako v ostatních případech, a to jako podíl počtu zemřelých v intervalu 0-6 dnů a počtu živě narozených.

Zdravotnická statistika sleduje dále **poporodní úmrtnost**. Tou je myšlena úmrtnost v prvních třech dnech života dítěte. (Svatošová, a další, 2012)

3.2.1 Plodivost a plodnost

Porodnost závisí na **plodivosti** (*fekundita*) tedy schopnosti muže a ženy rodit děti. Plodivost se vztahuje k reprodukčnímu období, které je v rozpětí 15 – 49 let. Její výsledný efekt vyjádřený počtem narozených dětí se nazývá **plodnost** (*fertilita*). (Kalibová, a další, 1998)

Opakem plodivosti (tedy schopnosti páru plodit děti) je **sterilita** (infekundita) neboli neplodnost v biologickém smyslu. To znamená skutečná fyziologická neschopnost plození. Naproti tomu infertilita není jen neplodnost. Je to vlastně bezdětnost, která může být vyvolána buď skutečnou fyziologickou infertilitou, anebo také chtěnou infertilitou jako důsledek regulace plodnosti. (Roubíček, 1997)

Termíny porodnost a plodnost jsou často zaměňovány. Jsou odvozeny od označení dvou odlišných ukazatelů, které souvisejí s pozitivní stránkou přirozené reprodukce. Termín porodnost označuje proces, který souvisí s populačním růstem. Podílí se na celkové změně počtu obyvatelstva. Plodnost je naproti tomu proces, který souvisí s reprodukcí souboru potenciálních rodiček. (Roubíček, 1997)

3.2.2 Ukazatelé

Mezi nejjednodušší používaný ukazatel patří **hrubá míra celkové porodnosti**.

Vyjadřuje se v ‰ (promilích). Vypočítá se podle vzorce:
$$n_t = \frac{N_t}{S_t} * 1000,$$

kde N_t je počet narozených v daném časovém intervalu t a S_t je střední stav obyvatelstva. (Klufová, a další, 2010) Velkým nedostatkem hrubé míry porodnosti je, že zahrnuje celkový počet obyvatelstva, bez ohledu na to, zda všichni mohou mít děti (např. muži, děti, staří lidé děti nemají). (Klufová, a další, 2010)

Střední stav obyvatelstva je v podstatě průměr za určité období. Počet obyvatelstva je okamžikovou veličinou. Je to charakteristika dne a nikoliv období. Pro charakteristiku všech relativních úrovní intervalového jevu je nutno jej použít. Charakterizuje celé určité období. (Roubíček, 1997)

Zahrneme-li do čitatele hrubé míry celkové porodnosti pouze živě narozené děti, získáme ukazatel **hrubá míra živorodosti**. (Klufová, a další, 2010) Pro tento ukazatel však lze použít i název **obecná míra porodnosti** (Svatošová, a další, 2012) nebo **hrubá míra porodnosti**. (www.czso.cz)

Ukazatelem používaným především pro hlubší analýzu porodnosti je **obecná míra plodnosti**.

Vypočítá se jako podíl živě narozených dětí za určité období a rodivého kontingentu:

$$f_t = \frac{N_t^{\text{živě}}}{F_t} * 1000 \text{ (v promilích)}$$

Rodivým kontingentem se rozumí počet všech žen v plodivém věku 15 – 49 let. Zahrneme-li do čitatele všechny narozené (živě i mrtvě), označujeme ukazatel jako **obecnou míru hrubé plodnosti**. (Klufová, a další, 2010)

Pro určení plodnosti vdaných žen se používá **obecná míra manželské plodnosti**, kde do čitatele zahrneme počet živě narozených dětí sezdaným ženám a do jmenovatele počet sezdaných žen v plodivém věku. (Klufová, a další, 2010)

Obdobně lze použít **index plodnosti**, což je poměr počtu dětí ve věku 0 – 4 let ku počtu žen v rodivém věku (tj. 15 – 49 let). Tento ukazatel je užitečný při analýzách historických dat, protože se nevyžaduje počet narozených. Ve skutečnosti se jedná o hybridní ukazatel. Zahrnuje totiž úmrtí i narození. Nejsou zohledněny úmrtí kojenců ani úmrtí žen v reprodukčním věku. (Klufová, a další, 2010)

Demografické ukazatele mění svoji hodnotu s věkem, stejně tak je tomu i u plodnosti. Proto hodnotíme plodnost pomocí tzv. **specifické míry plodnosti**. Obvykle se používají

specifické míry plodnosti jednoleté a pětileté: $F_{t,x} = \frac{N_{t,x}^{\text{živě}}}{F_{t,x}}$, kde v čitateli je počet

narozených v daném časovém intervalu a ve jmenovateli je počet žen v rodivém kontingentu. Indexem x rozumíme věk. Pro jednoleté specifické míry plodnosti nabývá hodnot 15,16,..., až 49. Pro pětileté jsou to hodnoty 15, 20,..., 49.

Zahrneme-li do čitatele počet živě narozených dětí sezdaným ženám, určíme **specifické míry manželské plodnosti**. Obdobně lze počítat i **specifické míry porodnosti** (viz vzorec pro výpočet hrubé míry porodnosti). (Klufová, a další, 2010)

Charakteristika, která představuje průměrný počet dětí, které by se narodily jedné ženě při neměnné plodnosti a nulové úmrtnosti do 50 let, se nazývá **úhrnná plodnost**. Dále se používají míry, které zahrnují pouze narození děvčat. **Hrubá míra reprodukce** udává počet děvčat, která by se v průměru narodila jedné ženě do 50 let při neměnné plodnosti a nulové úmrtnosti. **Čistá míra reprodukce** udává počet děvčat, která by se v průměru narodila jedné ženě do 50 let při neměnné plodnosti a neměnné úmrtnosti. (Svatošová, a další, 2012)

Terezie Kretschmerová a Miroslav Šimek ve svém článku kalkulují vývoj porodnosti. Porodnost poklesla z více než 130 tis. v roce 1990 až na méně než 90 tis. v roce 1999, a to i přesto, že do věku nejvyšší plodnosti postupně vstupovaly početně silné ročníky žen z první poloviny 70. let. Největší pokles intenzity plodnosti se týkal mladých žen ve věku 20-24 let. Plodnost v této věkové skupině byla u nás tradičně nejvyšší.

V 90. letech došlo ke snížení specifických měr plodnosti žen ve věku do 25 let v průměru o více než polovinu. Největší snížení se týkalo plodnosti žen ve věku 18-21 let. Tím došlo k posunu těžiště plodnosti do vyššího věku. V roce 1998 byla poprvé úroveň plodnosti ve věkové kategorii 25-29 vyšší než ve 20-24letých. (Kretschmerová, a další, 2000)

Terezie Štyglerová a Michaela Němečková uvádí nejaktuálnější vývoj. V roce 2012 se živě narodilo 108,6 tisíce nových obyvatel České republiky. Zastavil se tak tříletý pokles porodnosti. Tento pokles následoval po období rostoucího počtu živě narozených s vrcholem v roce 2008. (Štyglerová, a další, 2013)

3.3 Potratovost

Nezdařilým ukončením těhotenství je porod mrtvého dítěte případně potrat. Porody mrtvě narozených spočívají ve vypuzení plodu, který zemřel před nebo během porodu. (Roubíček, 1997)

Potratem se rozumí:

1. ukončení těhotenství ženy, při němž:
 - a) plod neprojevuje ani jednu ze známek života a jeho porodní hmotnost je nižší než 1000 g, a pokud ji nelze zjistit, jestliže je těhotenství kratší než 28 týdnů,
 - b) plod projevuje alespoň jednu ze známek života a má porodní hmotnost nižší než 500 g, ale nepřežije 24 hodin po porodu,
 - c) z dělohy ženy bylo vyňato plodové vejce bez plodu anebo těhotenská sliznice,
2. též ukončení mimoděložního těhotenství anebo umělé přerušování těhotenství provedené podle zvláštních právních předpisů.¹ (Klufová, a další, 2010)

Rozlišujeme několik druhů potratů. **Samovolný** potrat je spontánní vypuzení plodu z dělohy před ukončením 28. týdne těhotenství. Umělé ukončení těhotenství prováděné vakuovou aspirací se nazývá **miniinterrupce**. Tato metoda je pro ženu šetrnější a lze ji provést v raném stádiu těhotenství (tj. do sedmého týdne u prvorodičky a do osmého týdne u druhorodičky). Legální ukončení těhotenství jinou metodou než miniinterrupcí je možné do 12. týdne a u zdravotních důvodů do 24. týdne těhotenství.

Po uplynutí 12. týdne je možné uměle přerušit těhotenství jen v několika případech. Mezi tyto patří: ohrožení života ženy, prokázání těžkého poškození plodu, je-li plod neschopen života. Dalším typem jsou potraty, které si žena způsobila sama, nebo byly provedeny nedovoleně jinou osobou – jedná se o tzv. *kriminální potraty*. Umělé ukončení mimoděložního těhotenství vzniká při uhnízdění oplodněného vajíčka mimo dělohu, většinou ve vejcovodu, vaječníku či dutině břišní. (Klufová, a další, 2010)

Úroveň potratovosti lze stejně jako v případě ostatních dosud zmíněných měr měřit pomocí obecné a specifické míry potratovosti.

¹ Podle vyhlášky MZ ČSR 11/1988 Sb., o povinném hlášení ukončení těhotenství, úmrtí dítěte a úmrtí matky

Obecná míra potratovosti se vypočítá jako podíl počtu potratů v daném časovém období a středního stavu obyvatelstva. Do specifických měr potratovosti zakomponujeme určitou věkovou skupinu žen. (Klufová, a další, 2010)

Charakteristika potratovosti, která není závislá na počtu těhotných žen, je **index potratovosti**.

Dává do poměru počet potratů a počet narozených. Uvádí tedy, kolik potratů připadá na jednoho narozeného. (Klufová, a další, 2010)

Úhrnná potratovost určuje, kolik by v průměru jedna žena prodělala za svůj život potratů, kdyby se daná úroveň plodnosti a potratovosti neměnila a úmrtnost byla do 50 let nulová. (Svatošová, a další, 2012)

Karel Vácha přibližuje problematiku zákona o umělém přerušení těhotenství, který funguje od roku 1958. Na zájmu o přerušení těhotenství se v r. 1968 podílel počet žijících dětí v rodině. U žen, které dosud neměly dítě, byl podíl potratů na žádost 15,2%. U žen s jedním dítětem potraty na žádost činily 73,1 %, u žen s dvěma žijícími dětmi 88 %. U žen s třemi dětmi to bylo dokonce 89,6 %.

Podíl interrupcí od prvního dítěte prudce stoupal až do tří žijících dětí a potom pomalu klesal, ale dále velmi převažoval nad potraty samovolnými. (Vácha, 1970)

Podle Libora Stloukala se miniinterrupce v Československu používá od druhé poloviny 70. let. V r. 1987 bylo v ČSR přes 70 % umělých přerušení těhotenství provedeno pomocí miniinterrupce. V roce 1987 byl průměrný věk ženy při miniinterrupci 29,4 let.

Bezplatné poskytování hormonálních preparátů a IUD bylo zavedeno společně s potratovým zákonem od 1. 1. 1987. Podle výzkumu plánovaného rodičovství z r. 1985 ještě v tomto roce třetina žen antikoncepci vůbec nepoužívala. (Stloukal, 1989)

4 Analytická část

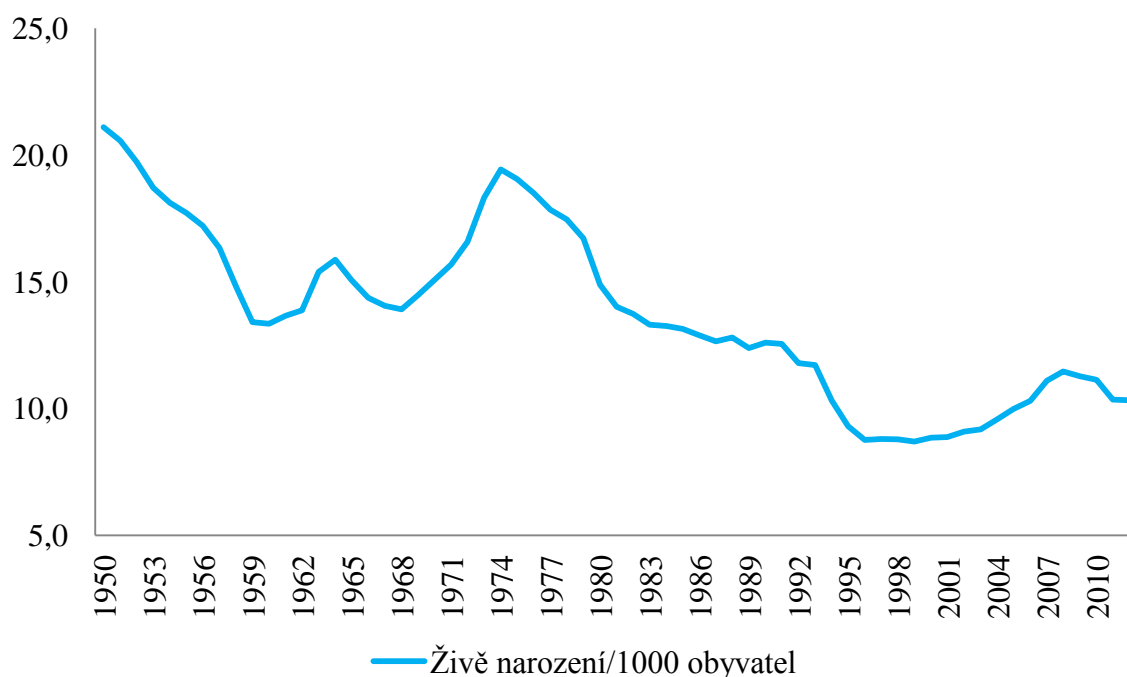
4.1 Vývoj porodnosti v ČR

V analýze budou použity dva časové horizonty. První z nich od roku 1950-2012 bude použit pro obecnou charakteristiku vývoje porodnosti celé ČR. Druhý, v rozmezí 1991-2012 bude obdobím pro popis vývoje jednotlivých krajů. Kraje i ČR budou charakterizovány pomocí ukazatele hrubé míry porodnosti (jinak řečeno počtu živě narozených dětí připadajících na 1000 obyvatel).

4.1.1 Vývoj porodnosti v ČR za období 1950-2012

Vývoj porodnosti v ČR v letech 1950-2012 byl nepravidelný a ovlivněný faktory nejen politického, ale i sociálního charakteru. Nejvýznamnějším faktorem se stala válka. Dopad, který měla na vývoj porodnosti je viditelný i dnes.

Graf 1: Živě narození na 1000 obyvatel v ČR 1950- 2012

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Maximum hrubé míry porodnosti ve sledovaném období činilo 21,1 živě narozených/1000 obyvatel a bylo ho dosaženo v roce 1950. Absolutně se tehdy narodilo

188 341 dětí. Tímto rokem se zastavil předchozí růst, který začal po válce. Důvodem poválečného růstu byla pravděpodobně nejen euforie z konce války, ale také nástup komunistické vlády. Kromě podpory myšlenky řádné rodiny a dostatku pracovních míst přispělo k růstu narozených dětí i omezení cestování. V tomto roce byl podíl dětí narozených mimo manželství pouhých 6,5 %. Největší podíl dětí se rodil ženám ve věku 20-24 let (34,7%), následoval podíl dětí narozených ženám ve věku 25-29 let (31,9%).

Od roku 1950 až do roku 1960 počet narozených dětí klesal. Důvodem tohoto poklesu lze soudit jednak slabý ročník žen v reprodukčním věku, ale také přijetí potratového zákona v roce 1957.

V roce 1960 klesl podíl dětí narozených mimo manželství na 5%. Růst naopak zaznamenal podíl dětí narozených ženám ve věku 20-24 let (na 40,1%). Podíl dětí narozených matkám ve věku 25-29 let klesl na 27,6%.

Od roku 1961 porodnost vzrostla. Tento růst však trval pouze do roku 1964, poté nastal opět pokles, který trval až do roku 1968. Rok okupace pravděpodobně také nepřispěl k rození dětí.

Nejvýraznější nárůst hrubé míry porodnosti přišel v letech 1969-1974, kdy se z hodnoty 14,5 živě narozených/1000 obyvatel tato hodnota zvýšila až na 19,4. V roce 1974 se tak narodil největší počet dětí za celé sledované období a to 194 215 živých dětí.

Děti narozené v tomto období jsou nazývány „Husákovy děti“. Narodily se v období, kdy byl Husák prezidentem. Tato skutečnost však nemá co dočinění s nárůstem porodnosti. Důvod tohoto nárůstu lze přisuzovat silnému plodivému ročníku žen. Děti narozené po válce dospěly do let, kdy samy mají děti. Přispět však mohla také pronatalitní politika, kterou stát zavedl. V roce 1970 se nejvíce dětí stále rodilo ženám ve věku 20-24 let.

V období 1975-89 následoval ve vývoji porodnosti opět pokles. Narostla pouze v roce 1990 na počet 12,6 živě narozených/1000 obyvatel. Ve stejném roce vzrostl podíl dětí rodících se mimo manželství na 8,6% oproti 5,6% z roku 1980. V období 1991-1996 byl zaznamenán další pokles porodnosti, který se přisuzuje rozšíření antikoncepce a změně v reprodukčním chování žen.

V roce 1996-1998 se hrubá míra porodnosti držela na hodnotě 8,8 živě narozených/1000 obyvatel. Nejnižší hodnoty bylo dosaženo v roce 1999 (8,7 živě narozených/1000 obyvatel). Rok 1999 byl také rok minima počtu živě narozených dětí za celé sledované období, a to 89 471 dětí. Lidé začali odkládat rodičovství do pozdějších let. V roce 1999 byl průměrný věk matky při narození prvního dítěte již 24,4 let.

Od roku 2000 vývoj počtu narozených dětí stoupal až do roku 2008. Tento výkyv lze opět přisuzovat silnému plodivému ročníku žen, kdy „Husákovy děti“ měly děti. Odstup je oproti předchozímu výkyvu větší, protože stoupl i průměrný věk, ve kterém mají ženy děti (27,8 let). V roce 2000 byl největší podíl dětí narozených ženám ve věku 25-29 let (41,2%). Podíl dětí narozených mimo manželství vzrostl v tomto roce na 21,8%.

V roce 2009 začala porodnost opět klesat a tato tendence vydržela až do konce sledovaného období. V roce 2010 se narodilo nejvíce dětí ženám ve věku 30-34 let, představovaly 37,4%. I podíl dětí narozených mimo manželství dále rostl, v tomto roce až na 40,3%. V roce 2012 oproti roku 2011 byl již pokles počtu živě narozených/1000 obyvatel minimální.

Tabulka 1: Živě narození v ČR podle věku matky, podíl mimo manželství 1950-2010

Živě narození								
věk matky 20-24let		věk matky 25-29 let		věk matky 30-34 let		mimo manželství		
absolutně	v %	absolutně	v %	absolutně	v %	absolutně	v %	
1950	65 398	34,7	60 010	31,9	21 763	11,6	12 270	6,5
1960	51 709	40,1	35 586	27,6	17 234	13,4	6 395	5,0
1970	74 396	50,3	36 777	24,9	11 720	7,9	8 102	5,5
1980	68 654	44,6	44 471	28,9	17 747	11,5	8 640	5,6
1990	58 550	44,8	35 292	27,0	13 048	10,0	11 167	8,6
2000	28 898	31,8	37 467	41,2	14 506	16,0	19 792	21,8
2010	15 452	13,2	36 188	30,9	43 856	37,4	47 164	40,3

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

4.1.2 Předpověď dalšího vývoje

Předpověď budoucího vývoje je velice důležitá, a to nejen pro demografii, ale i statistiku a další vědy. Pro předpověď hodnot na další období bylo v programu Statistica použito exponenciální vyrovnávání. Jako nejvhodnější se jevílo **Holtovo exponenciální vyrovnání** s nejmenší průměrnou absolutní chybou 3,23% pro hodnoty **alfa 0,9** a **gama 0,9**.

Tabulka 2: Předpovězené hodnoty vývoje natality v ČR 2013-2016

Rok	2013	2014	2015	2016
Narození (na tis. ob.)	10,0	9,8	9,5	9,3

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), program Statistica

Jak je zřejmé z tabulky č. 2. lze předpokládat, že počet živě narozených dětí na 1000 obyvatel bude mít v dalším období klesající tendenci.

4.2 Vývoj porodnosti v krajích ČR 1991 – 2012

Vývoj porodnosti jednotlivých krajů bude popsán v kratším časovém horizontu. Kompletní údaje o porodnosti v krajích obsahují přílohy č. 3 až 16.

Tabulka 3: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v ČR 1991-2012

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Absolutní přírůstek	-	-0,7	-0,1	-1,4	-1	-0,5	0	0	-0,1	0,1	0,1
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Absolutní přírůstek	0,2	0,1	0,4	0,4	0,3	0,8	0,4	-0,2	-0,2	-0,7	-0,1

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní výpočty

Na začátku sledovaného období bylo dosaženo celkové maximální hodnoty 12,5 živě narozených/1000 obyvatel. Absolutně se narodilo 129 354 dětí. ČR zaznamenala největší řetězec poklesů porodnosti na začátku sledovaného období od roku 1991 až do roku 1996.

V roce 1992 byl zjištěn nejvyšší pokles za sledované období, počet živě narozených/1000 obyvatel poklesl o 1,4. Vysoký pokles byl i v roce 1995. Následující dva roky byl vývoj porodnosti relativně stálý. V roce 1999 byl zaznamenán mírný pokles a tehdy hrubá míra porodnosti dosáhla minima za sledované období ve výši 8,7 živě narozených/1000 obyvatel (89 471 dětí). V následujících devíti letech byl ve vývoji porodnosti zaznamenán nárůst, kdy nejvyšší byl v roce 2007. Byl také nejvyšším za sledované období (o 0,8 živě narozených/1000 obyvatel). Od roku 2008 došlo opět k mírnému poklesu počtu narozených, který trval až do konce sledovaného období. Výraznější pokles porodnosti byl v roce 2011.

Tabulka 4: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Praze 1991-2012

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Absolutní přírůstek	-	-0,9	-0,3	-1	-0,7	-0,5	0,2	0	0,1	0,4	0,3
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Absolutní přírůstek	0,1	0,3	0,8	0,7	0,4	0,4	0,7	0	0,1	-0,5	0,1

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní výpočty

V **Praze** zaznamenal vývoj porodnosti propad od začátku sledovaného období až do roku 1996. V tomto roce bylo dosaženo celkové minimální hodnoty 7,3 živě narozených/1000 obyvatel, představující 8 842 dětí. Nejvyšší meziroční pokles porodnosti byl v roce 1994 o 1 228 dětí. Vysoký byl i v roce 1992 (o 0,9 narozených/1000 obyvatel) a 1995 (o 0,7 narozených/1000 obyvatel). Téměř celé následující období zaznamenalo ve vývoji porodnosti nárůst. Nejvyšší byl v roce 2004. Pouze v letech 1998 a 2009 byl její vývoj relativně neměnný. V roce 2010 bylo dosaženo maximální hodnoty za sledované období 11,8 živě narozených/1000 obyvatel. Narodilo se 14 792 dětí. Nebylo jí tedy dosaženo na začátku období, jak tomu bylo v případě ČR i většiny krajů. Po dlouhé sféře nárůstů klesl počet živě narozených/1000 obyvatel až v roce 2011 o 0,5. Rok 2012 opět zaznamenal mírný nárůst porodnosti.

Tabulka 5: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel ve Středočeském kraji 1991-2012

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Absolutní přírůstek	-	-0,4	-0,2	-1,4	-0,7	-0,6	0,2	-0,1	0	0,3	0
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Absolutní přírůstek	0,4	0,1	0,5	0,6	0,4	1,1	0,5	-0,2	-0,2	-0,7	-0,2

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní výpočty

Ve **Středočeském kraji** byl na začátku období také zaznamenán pokles porodnosti. Zde však trval až do roku 1998. V roce 1996 bylo dosaženo minima 8,6 živě narozených/1000 obyvatel (9 386 dětí). Přitom nejvyšší meziroční pokles porodnosti byl zjištěn opět v roce 1994 (o 1,4 živě narozené/1000 obyvatel). V roce 1999 a 2001 byl stav relativně stálý. Ve zbylých letech porodnost rostla. Celkově nejvyšší meziroční nárůst o 1,1 živě narozené/1000 obyvatel zaznamenal rok 2007. V roce 2008 bylo dosaženo nejvyšší hodnoty za celé sledované období 12,5 živě narozených/1000 obyvatel (15 246 dětí). Ani zde, stejně jako v Praze, tak nebylo maximální hodnoty dosaženo na začátku vývoje. Od tohoto roku až do konce sledovaného období porodnost opět klesala. Vyšší pokles byl v roce 2011, kdy hrubá míra porodnosti poklesla opět na hodnotu z roku 1992.

Tabulka 6: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Jihočeském kraji 1991-2012

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Absolutní přírůstek	-	-1	0	-1,1	-1,2	-0,7	0,1	0	0	0	-0,1
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Absolutní přírůstek	0,3	0	0,3	0,3	0,3	0,9	0,3	-0,3	-0,1	-0,9	0,5

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní výpočty

V **Jihočeském kraji** bylo nejvyšší hodnoty porodnosti dosaženo na začátku období a to 12,5 živě narozených/1000 obyvatel. Tato hodnota představovala 8 039 dětí. Do roku 1996 vývoj porodnosti klesal nejvíce až na hodnotu minima 8,9 živě narozených/1000 obyvatel (5 553 dětí). Největší meziroční pokles byl zaznamenán v roce 1995 o 1,2 živě narozené/1000 obyvatel. Od roku 1997 byl daný vývoj relativně stálý, nevýrazný pokles byl až v roce 2001. V následujících letech počet narozených rostl. Nejvyššího nárůstu bylo dosaženo v roce 2007, počet živě narozených vzrostl o 552 dětí. V roce 2008 dosáhl vývoj živě narozených/1000 obyvatel hodnoty 11,3. Od tohoto roku porodnost opět klesala, s nejvyšším poklesem v roce 2011 (o 554 dětí). Opětovný nárůst započal v roce 2012.

Tabulka 7: První difference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Plzeňském kraji 1991-2012

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Absolutní přírůstek	-	-0,9	0,3	-1,1	-1,3	-0,4	-0,2	0,2	-0,1	0,5	-0,2
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Absolutní přírůstek	0,2	0,1	0,2	0,7	0,6	0,4	0,4	-0,1	-0,3	-1,2	0,4

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní výpočty

V **Plzeňském kraji** platí hodnota hrubé míry porodnosti z roku 1991 opět za maximální, dosahovala 11,9 živě narozených/1000 obyvatel. Absolutně představovala 6 666 dětí. V roce 1992 klesla daná hodnota o 0,9. V roce 1993 lehce narostla. V následujících letech byl zaznamenán pokles porodnosti až do roku 1997, kdy nejvyšší meziroční pokles byl v prvních dvou letech. V roce 1994 a 1995 (o 1,3 živě narozené/1000 obyvatel). Následoval střídavý pokles a růst porodnosti až do roku 2001, během kterého dosáhl vývoj porodnosti v roce 1997 minima 8,3 živě narozené/1000 obyvatel (4 616 dětí). Poté se vývoj otočil a začal růst. Nejvyšší meziroční nárůst porodnosti v Jihomoravském kraji byl v roce 2005 a 2006. V roce 2008 dosáhl růst vrcholu. Hodnota 11,3 živě narozené/1000 obyvatel byla srovnatelná s hodnotou z roku 1993. Po roce 2008 začal počet narozených dětí opět klesat. V roce 2011 se narodilo o 676 dětí méně oproti předchozímu roku. V roce 2012 porodnost opět vzrostla.

Tabulka 8: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Karlovarském kraji 1991-2012

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Absolutní přírůstek	-	-1,2	0,2	-1,2	-1,1	-1,1	0,2	0,4	-0,5	0,4	0,1
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Absolutní přírůstek	0,1	-0,2	0,1	0,3	0,6	0,7	0,3	-0,4	-0,3	-0,9	-0,6

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní výpočty

Rok 1991 přinesl maximální hodnu hrubé míry porodnosti i v **Karlovarském kraji**. Tato hodnota ve výši 13,4 živě narozené/1000 obyvatel, představující 4 044 dětí, klesla v následujícím roce až na 12,2. Mírný nárůst porodnosti v roce 1993 vystřídal výrazný pokles trvající až do roku 1996. V tomto časovém horizontu byl zjištěn nejvyšší meziroční pokles. Týkal se let 1992 a 1994. V roce 1996 byla, jako v několika ostatních krajích, zjištěna minimální hodnota porodnosti za celé sledované období. Počet 9 živě narozených/1000 obyvatel, absolutně představoval 2 756 dětí. S výjimkou let 1999 a 2003 sledovaný vývoj narůstal až do roku 2008, kdy dosáhl hodnoty 11,5 živě narozených/1000 obyvatel. Nejvyšší nárůst byl v letech 2006 a 2007 (o 0,7 živě narozených/1000 obyvatel). Do konce sledovaného období vývoj porodnosti klesal, nejvýraznější pokles opět zaznamenal rok 2011.

Tabulka 9: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Ústeckém kraji 1991-2012

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Absolutní přírůstek	-	-0,7	0,4	-1,6	-1,2	-0,5	0	0,2	-0,2	0,3	-0,1
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Absolutní přírůstek	0,4	0,2	0,3	0,1	0,3	0,9	0,2	-0,5	-0,4	-0,7	-0,5

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní výpočty

V **Ústeckém kraji**, oproti maximu 13 živě narozených/1000 obyvatel (10 726 dětí) z roku 1991, klesla v roce 1992 hrubá míra porodnosti o 0,7. V roce 1993 vývoj porodnosti vzrostl a dále opět klesal do roku 1996 s nejvyššími poklesy v letech 1994 a 1995. V roce 1994 byl pokles o 1 328 dětí, v roce 1995 o 964 dětí. V roce 1996 hodnotou 9,4 bylo v kraji dosaženo minimálního počtu živě narozených na tisíc obyvatel za celé sledované období (7 781 dětí). Tento stav trval i v roce 1997 (7 785 dětí). Následující roky vývoj porodnosti střídavě klesal a rostl. Od roku 2002 rostl až do roku 2008, kdy dosáhla hrubá míra porodnosti hodnoty 12. Nejvyšší meziroční nárůst zde byl v roce 2007, porodnost vzrostla o 0,9 živě narozených/1000 obyvatel. Dále počet narozených dětí klesal až do konce období. Výraznější pokles zaznamenal vývoj porodnosti v roce 2011.

Tabulka 10: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Libereckém kraji 1991-2012

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Absolutní přírůstek	-	-0,6	-0,3	-1,6	-0,9	-0,3	-0,2	0,1	-0,1	0,3	-0,1
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Absolutní přírůstek	0,3	-0,2	0,6	-0,1	0,4	1,3	0,3	-0,1	-0,2	-1,1	-0,1

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní výpočty

Nejvyšší hodnota hrubé míry porodnosti v **Libereckém kraji** 13,1 živě narozených/1000 obyvatel (5 561 dětí) klesala do roku 1997, až dosáhla výše 9,2. Přitom nejvýraznější pokles počtu narozených byl v roce 1994 absolutně o 700 dětí. Následoval střídavý pokles a nárůst až do roku 2005, kdy výraznější nárůst porodnosti byl pouze v roce 2004. Minima počtu živě narozených/1000 obyvatel bylo dosaženo hodnotu 9,2 v roce 1997 (3 951 dětí) a 1999 (3 965 dětí). Další nárůst porodnosti byl od roku 2006 do 2008, kdy nejvyšší meziroční nárůst za sledované období byl zaznamenán v roce 2007. Narodilo se o 579 dětí více než v předchozím roce. Porodnost tak vzrostla na 12 živě narozených/1000 obyvatel. Do konce období pak vývoj klesal s nejvyšším meziročním poklesem zmíněné hodnoty o 1,1 v roce 2011.

Tabulka 11: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Královéhradeckém kraji 1991-2012

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Absolutní přírůstek	-	-0,8	-0,1	-1,5	-1	-0,3	0	-0,1	0	0	0
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Absolutní přírůstek	0	0,3	0,2	0,4	0,1	1,1	0,2	0	-0,4	-1,1	0,1

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní výpočty

Maximální hodnota hrubé míry porodnosti v **Královéhradeckém kraji** 12,8 živě narozených/1000 obyvatel, které bylo dosaženo na začátku sledovaného období počtem 7 072 dětí, klesla o rok později o 0,8. Následně klesala stále až do roku 1998. V roce 1994 byl zaznamenán nejvyšší meziroční pokles porodnosti celkem. Počet živě narozených dětí/1000 obyvatel poklesl o 1,5, absolutně o 835 dětí. Od roku 1998 až 2002 byl sledovaný vývoj relativně neměnný. Držel se na hodnotě 9 živě narozených/1000 obyvatel, což je minimální hodnota za celé sledované období. Od roku 2002 následoval růst až do roku 2008, kdy počet živě narozených/1000 obyvatel dosáhl hodnoty 11,3 (6 254 dětí). Nejvyšší meziroční nárůst porodnosti byl v roce 2007, kdy zmíněná hodnota vzrostla o 1,1. V dalších dvou letech porodnost klesala s nejvýraznějším poklesem opět v roce 2011 (o 584 dětí). V roce 2012 daný vývoj mírně vzrostl.

Tabulka 12: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Pardubickém kraji 1991-2012

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Absolutní přírůstek	-	-0,2	-0,4	-1,6	-0,9	-0,6	0,3	-0,1	0	-0,2	-0,3
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Absolutní přírůstek	0,4	0	0,3	0,2	0,7	0,8	0	-0,3	0,2	-0,8	0,1

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní výpočty

V **Pardubickém kraji** byla nejvyšší hodnota porodnosti dosažena v roce 1991. Počet 6 535 dětí představoval 12,8 živě narozených/1000 obyvatel. Dále porodnost klesala až do roku 1996. Nejvyšší meziroční pokles této hodnoty byl v roce 1994 o 1,6. V následujících letech porodnost střídavě mírně rostla a klesala. V roce 2001 zaznamenal vývoj počtu živě narozených/1000 obyvatel minimální hodnotu 8,8 (absolutně 4 466 dětí). Následoval souvislý nárůst trvající až do roku 2008. Nejvyšší meziroční nárůst byl v letech 2006 a 2007. V letech 2007 (5 709 dětí) a 2008 (5752 dětí) byl počet živě narozených na tisíc obyvatel na hodnotě 11,2. Rok 2007 je také období s nejvyšším meziročním nárůstem porodnosti (o 0,8). Následně až do roku 2012 byl porodnosti střídavý, nejvýraznějším výkyvem byl pokles v roce 2011.

Tabulka 13: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel na Vysočině 1991-2012

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Absolutní přírůstek	-	-0,4	0	-1,6	-1,2	-0,7	0,1	-0,1	-0,4	0,2	-0,4
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Absolutní přírůstek	0,4	0	0,1	0,6	0,1	0,5	0,5	-0,4	-0,2	-0,5	0,2

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní výpočty

Na **Vysočině** nejvyšší hodnota hrubé míry porodnosti 13,3 živě narozené/1000 obyvatel (6 822 dětí) klesla v roce 1992 o 0,4. Na výsledné hodnotě se držela i v roce 1993. Od roku 1994 do 1996 porodnost klesala. V roce 1994 zaznamenala nejvyšší pokles o 1,6 živě narozených/1000 obyvatel (o 827 dětí). Vysoký pokles představoval i rok 1995. V roce 1997 následoval mírný nárůst a dále opět pokles porodnosti až do roku 1999, kdy počet živě narozených na tisíc obyvatel dosáhl 9. Po mírném nárůstu následoval v roce 2001 opět pokles. Tehdy počet narozených na 1000 obyvatel dosáhl minima za sledované období stejného jako v Pardubickém kraji (absolutně 4 509 dětí). Poté porodnost rostla až do roku 2008, kdy dosáhla hodnoty 11 živě narozených/1000 obyvatel. Nejvýraznější nárůsty zde byly v letech 2005 (nejvyšší, absolutně o 311 dětí), 2007 a 2008. V roce 2012 obrátil vývoj porodnosti tendenci a mírně vzrostl.

Tabulka 14: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Jihomoravském kraji 1991-2012

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Absolutní přírůstek	-	-0,8	0,1	-1,6	-1,3	-0,4	-0,1	0	-0,1	0	0,1
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Absolutní přírůstek	0,5	-0,1	0,6	0,4	0,3	0,7	0,6	-0,1	-0,1	-0,6	-0,1

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní výpočty

V **Jihomoravském kraji** vývoj hrubé míry porodnosti započal dosažením maximální hodnoty 12,6 živě narozených/1000 obyvatel. Absolutně se narodilo 14 404 dětí. Tato hodnota následně klesla o 0,8. V roce 1993 lehce vzrostla, poté však následoval další pokles až do roku 1999. Nejvyšší pokles porodnosti byl v roce 1994 (o 1,6). Pouze v letech 1998 a 2000 byl stav porodnosti relativně neměnný. V roce 1999 a 2000 bylo v Jihomoravském kraji zaznamenáno minimum počtu živě narozených/1000 obyvatel ve výši 8,4 (9 599 a 9 617 dětí). Poté porodnost rostla až do roku 2008 s výjimkou v roce 2003, kdy lehce klesla. Za toto období zaznamenaly počty narozených dětí na tisíc obyvatel vyšší nárůsty v roce 2002, 2004, 2007 (nejvyšší) a 2008. Rok 2008 byl na hodnotě 11,5 (13 196 dětí). Do konce sledovaného období vývoj porodnosti klesal, vyššího poklesu (o 636 dětí) dosáhl opět v roce 2011.

Tabulka 15: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Olomouckém kraji 1991-2012

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Absolutní přírůstek	-	-0,7	-0,3	-1,2	-1,4	-0,5	0,1	0	-0,1	-0,1	0,3
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Absolutní přírůstek	0	0,3	0,1	0,4	0,4	0,7	0,3	0	-0,3	-0,9	0

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní výpočty

V **Olomouckém kraji** bylo maxima hrubé míry porodnosti 12,8 živě narozených/1000 obyvatel dosaženo opět v roce 1991. Narodilo se tehdy 8 324 dětí. Pokles, který následoval, trval až do roku 1996, vysoký byl v letech 1994 a 1995. Do roku 2000, roku minima počtu živě narozených/1000 obyvatel ve výši 8,6 (5 552 dětí), byly výkyvy porodnosti relativně malé. V letech 2001 až 2009 byl již zaznamenán souvislý nárůst. Nejvýraznější byl v roce 2007, kdy porodnost vzrostla o 0,7. Dále následoval pokles trvající až do konce sledovaného období.

Tabulka 16: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel ve Zlínském kraji 1991-2012

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Absolutní přírůstek	-	-0,9	-0,3	-1,4	-1	-0,7	-0,1	0	0,1	0,1	-0,1
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Absolutní přírůstek	0,1	-0,1	0,1	0,8	-0,1	0,8	0,3	-0,3	0	-0,9	-0,1

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní výpočty

Maximum hrubé míry porodnosti ve **Zlínském kraji** v roce 1991 bylo 13 živě narozených/1000 obyvatel (7 777 dětí). Následný pokles trval do roku 1996. Nejvyšší byl v roce 1994. Do roku 2004 se ve vývoji porodnosti vyskytovaly malé výkyvy. V roce 1997 a 1998 bylo zjištěno minimum počtu živě narozených/1000 obyvatel ve výši 8,6 (5 142 a 5 174 dětí). Nejvyšší nárůst porodnosti byl zaznamenán v roce 2005 a 2007 o 0,8. V roce 2008 byla dosažena nejvyšší hodnota od roku 1993 a to 10,6 živě narozených/1000 obyvatel (6 261 dětí). Dále následoval pokles. Výrazný byl opět v roce 2011, zmíněná hodnota klesla o 0,9 (absolutně o 536 dětí).

Tabulka 17: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Moravskoslezském kraji 1991-2012

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Absolutní přírůstek	-	-1	-0,1	-1,5	-1	-0,5	-0,1	-0,3	-0,1	-0,1	0,1
Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Absolutní přírůstek	0,1	0,2	0,2	0,3	0,2	0,8	0	-0,1	-0,1	-0,9	0

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní výpočty

V **Moravskoslezském kraji** bylo maximální hodnoty hrubé míry porodnosti (jako v téměř všech krajích) dosaženo v roce 1991. Zde dosahovalo 13,5 živě narozených/1000 obyvatel, absolutně 17 291 dětí. Vývoj porodnosti klesal od začátku sledovaného období až do roku 2000, roku minimální hodnoty 8,8 živě narozených/1000 obyvatel. Tehdy se narodilo 11 239 dětí. Nejvyšší meziroční pokles byl opět v roce 1994 o 1845 dětí. Relativně malý meziroční nárůst byl do roku 2006. V roce 2007 počet živě narozených/1000 obyvatel narostl nejvýrazněji za sledované období o 0,8 na hodnotu 10,7 (13 373 dětí). Dále klesal, kdy výrazného poklesu dosáhl v roce 2011. V roce 2012 byl vývoj porodnosti oproti roku 2011 relativně neměnný.

Shrnutím zjištěných tendencí lze říci, že maximální hodnoty hrubé míry porodnosti bylo dosaženo téměř u všech krajů v roce 1991. Výjimkou byla pouze Praha, která dosáhla maxima v roce 2012, a Středočeský kraj, kde byla maximální hodnota porodnosti zjištěna v roce 2008. V těchto oblastech je více pracovních příležitostí. Jako důvod lze tedy soudit postupný nárůst obyvatel v těchto regionech (z důvodu stěhování za prací) a tím i porodnosti.

Maximální hodnoty porodnosti celkem bylo dosaženo ve výši 13,5 živě narozených/1000 obyvatel v Moravskoslezském kraji. Následoval kraj Karlovarský a kraj Vysočina.

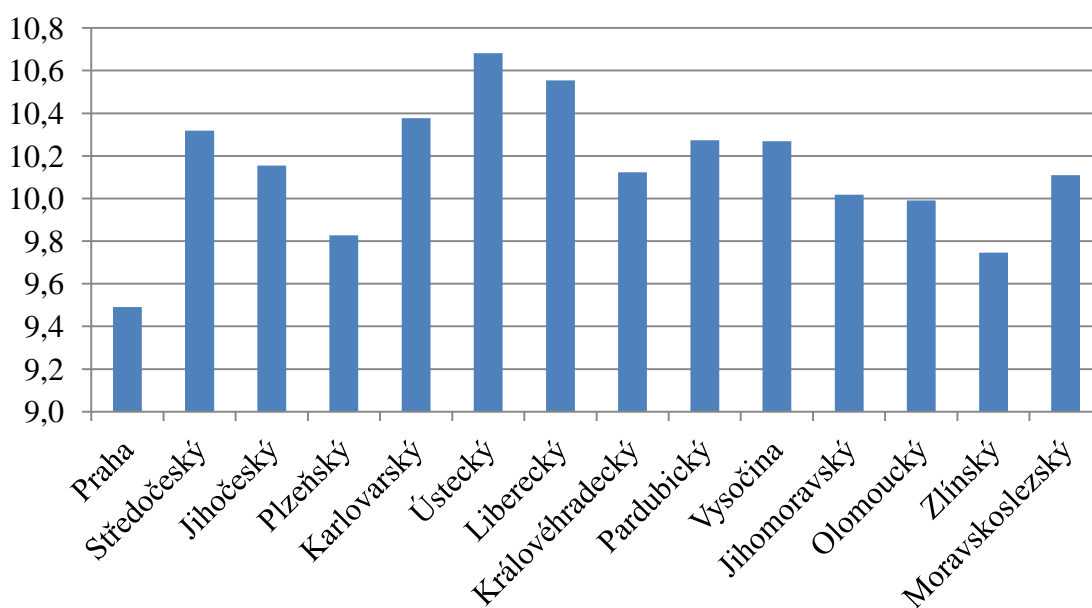
Nejvyšší meziroční nárůsty v počtu narozených/1000 obyvatel byly nejčastěji zaznamenány v roce 2007. V některých krajích byly ovšem i v roce 2005 (v Plzeňském, Zlínském kraji a na Vysočině).

Nejvyšší celkový meziroční nárůst porodnosti byl o 1,3 živě narozené/1000 obyvatel v Libereckém kraji. Tyto nárůsty lze, podobně jako v rámci celé ČR, pravděpodobně zdůvodnit silnějším plodivým ročníkem žen z období „Husákových dětí“.

Naopak minimální hodnoty porodnosti byly nejčastěji zaznamenány v roce 1996 (Praha, Středočeský, Jihočeský, Karlovarský a Ústecký kraj). Celkové minimum ve výši 7,3 živě narozené/1000 obyvatel bylo zjištěno v Praze.

Nejvyšší meziroční poklesy porodnosti přinesl téměř ve všech krajích rok 1994. V roce 1995 byly zjištěny v Jihočeském, Plzeňském a Olomouckém kraji. Celkem nejvyšší meziroční pokles byl o 1,6 živě narozených/1000 obyvatel. Pokles v této výši zaznamenalo několik krajů shodně v roce 1994. Byl to kraj Ústecký, Liberecký, Pardubický, Vysočina a Jihomoravský. Jako důvod těchto poklesů lze soudit počátek odkládání rodičovství do pozdějších let.

Graf 2: Průměrný počet živě narozených/1000 obyvatel v krajích za období 1991-2012

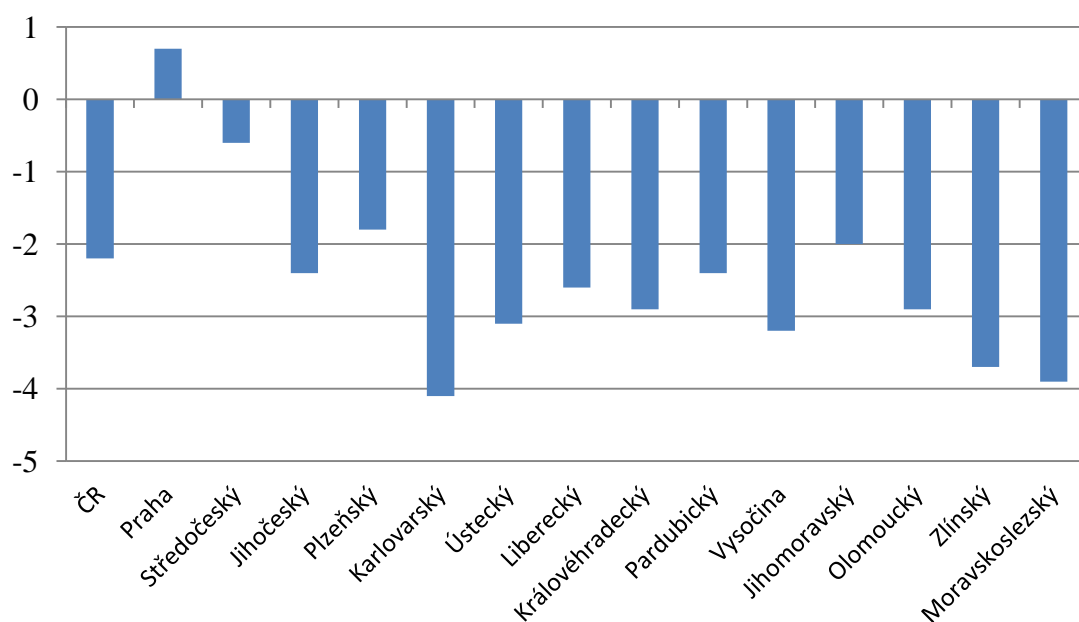

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní výpočty

Pro možnou komparaci ve vývoji porodnosti krajů byly vypočteny průměry počtu živě narozených/1000 obyvatel za sledované období 1991-2012.

Průměrně nejnižší hodnoty hrubé míry porodnosti bylo za sledované období dosaženo v Praze hodnotou 9,5, následoval kraj Plzeňský s průměrnou hodnotou 9,8. Naopak průměrně nejvyšší hodnota počtu narozených/1000 obyvatel byla zjištěna v Ústeckém (10,7), Libereckém (10,6) a Karlovarském kraji (10,4). Následoval kraj Středočeský, Pardubický a kraj Vysočina. Ostatní kraje dosáhly průměrného počtu živě narozených/1000 obyvatel přes 10.

Graf 3: Změny v počtu živě narozených/1000 obyvatel v krajích v roce 2012 oproti roku 1991

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní výpočty

Jak se změnil počet živě narozených/1000 obyvatel lze vidět v grafu č. 3. Vyšší hodnoty v roce 2012 než v roce 1991 bylo dosaženo pouze v Praze. Praha jako jediný z krajů výrazně změnila svůj vývoj porodnosti, na začátku sledovaného období byla v rámci krajů na nejnižších hodnotách, od roku 2000 začala dohánět ostatní kraje a v roce 2012 dosáhla nejvyšší hodnoty ze všech krajů.

V ostatních krajích počty živě narozených/1000 obyvatel poklesly. Nejnižší pokles dané hodnoty byl ve Středočeském kraji o pouhých 5%.

Nejvyšší pokles v počtu živě narozených/1000 obyvatel byl v Karlovarském kraji o 31%. Následovali kraje moravské. O 29% klesla daná hodnota v Moravskoslezském kraji, následoval kraj Zlínský (o 28%) a kraj Vysočina (o 24%). Relativně stejný pokles porodnosti jako na Vysočině byl i v Ústeckém kraji (o 24%). Hodnoty těchto změn (v%) jsou uvedeny v příloze č. 2.

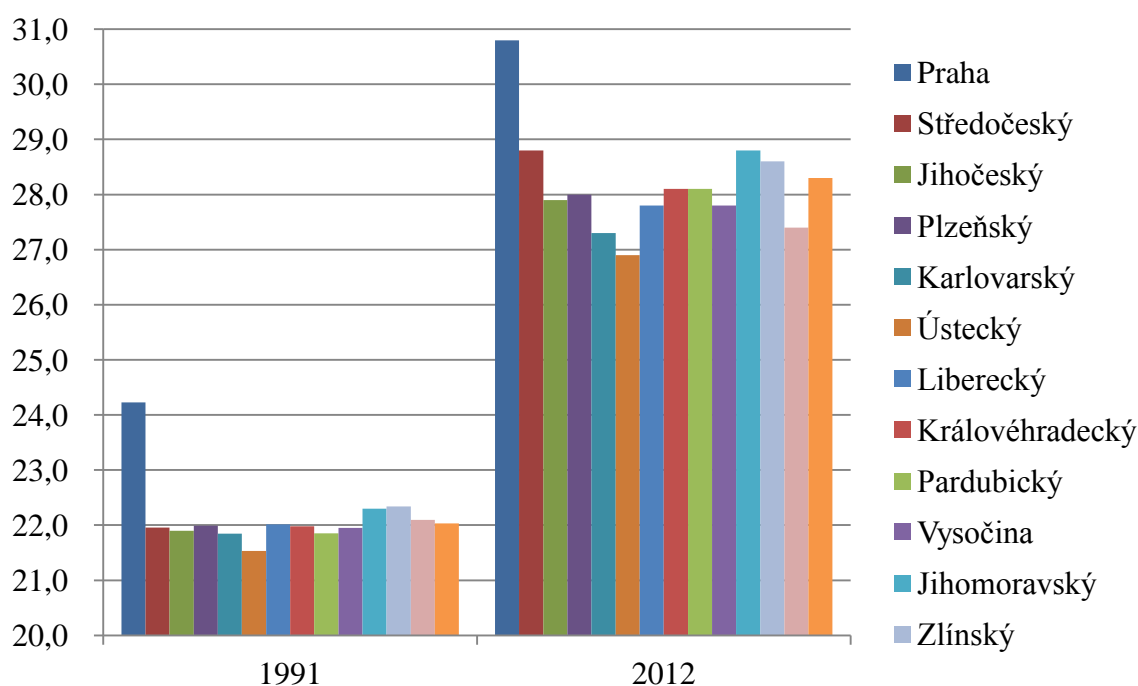
Největší počet živě narozených/1000 obyvatel na konci sledovaného období v roce 2012 byl dosažen v Praze hodnotu 11,4 a ve Středočeském kraji (11,2). Naopak nejnižší hodnoty porodnosti byly ve Zlínském a Karlovarském kraji, zde počet živě narozených/1000 obyvatel dosáhl 9,3. Následoval kraj Moravskoslezský, Olomoucký, Ústecký a Královéhradecký. Ostatní kraje dosahovali počtu živě narozených/1000 obyvatel přes 10.

4.2.1 Průměrný věk matky při narození prvního dítěte za období 1991-2012

Věk matky při narození dítěte má vliv na celkový vývoj natality. Odkládáním rodičovství se snižuje současný stav natality, avšak posiluje její vývoj v budoucnu.

Průměrný věk matky při narození prvního dítěte má ve všech krajích za období 1991 – 2012 rostoucí tendenci.

Graf 4: Průměrný věk matky při narození prvního dítěte v krajích 1991, 2012

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Od roku 1991 do roku 2012 vzrostl průměrný věk prvorodiček u všech krajů průměrně o 6 let. Průměrného nárůstu dosáhl kraj Jihočeský a Plzeňský.

Nejvýrazněji se od vývoje všech ostatních krajů liší Praha. Je oblastí s nejvyšším průměrným věkem při narození prvního dítěte za celé sledované období. Vzrostl z hodnoty 24,2 let (rok 1991) až na 30,8 let (rok 2012). Její maximum 30,8 let je zároveň maximum všech krajů.

Nejvyšší nárůst od 1991 do 2012 byl zaznamenán ve Středočeském kraji, zde věk vzrostl o 6,8 let (z 22 na 28,8 let). Následovala Praha, kde věk vzrostl o 6,6 let, a Jihomoravský

kraj s nárůstem o 6,5 let (z 22,3 na 28,8 let). Také ve Zlínském kraji dosáhl v roce 2012 průměrný věk prvorodiček vysokých hodnot. Vzrostl na 28,6 let z původních 22,3.

Naopak nejnižší nárůst byl v Moravskoslezském kraji, zde průměrný věk prvorodiček narostl o 5,3 let. Nízký nárůst byl i v Ústeckém (o 5,4 let) a Karlovarském (o 5,5 let) kraji. V těchto krajích byl v roce 2012 sledovaný věk nejnižší ze všech krajů. V Ústeckém kraji 26,9 let a v Karlovarském kraji 27,3 let. V Ústeckém kraji bylo dosaženo i celkového minima za sledované období a to 21,7 let (rok 1991).

Třetí nejnižší následoval Moravskoslezský kraj s průměrným věkem 27,4. Nárůstu šesti let nedosáhl ani Liberecký kraj a kraj Vysočina s průměrným věkem prvorodiček 27,8 let v roce 2012. V ostatních zatím nezmiňovaných krajích byl nárůst lehce přes 6 let a průměrný věk v roce 2012 se pohyboval okolo 28 let.

Tabulka 18: Průměrný koeficient růstu průměrného věku matky při porodu prvního dítěte v krajích 1991-2012

Kraj	\bar{k}
Praha	1,0131
Středočeský	1,0154
Jihočeský	1,0136
Plzeňský	1,0139
Karlovarský	1,0122
Ústecký	1,0129
Liberecký	1,0136
Královéhradecký	1,0139
Pardubický	1,0140
Vysočina	1,0133
Jihomoravský	1,0137
Olomoucký	1,0138
Zlínský	1,0138
Moravskoslezský	1,0122

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní výpočty

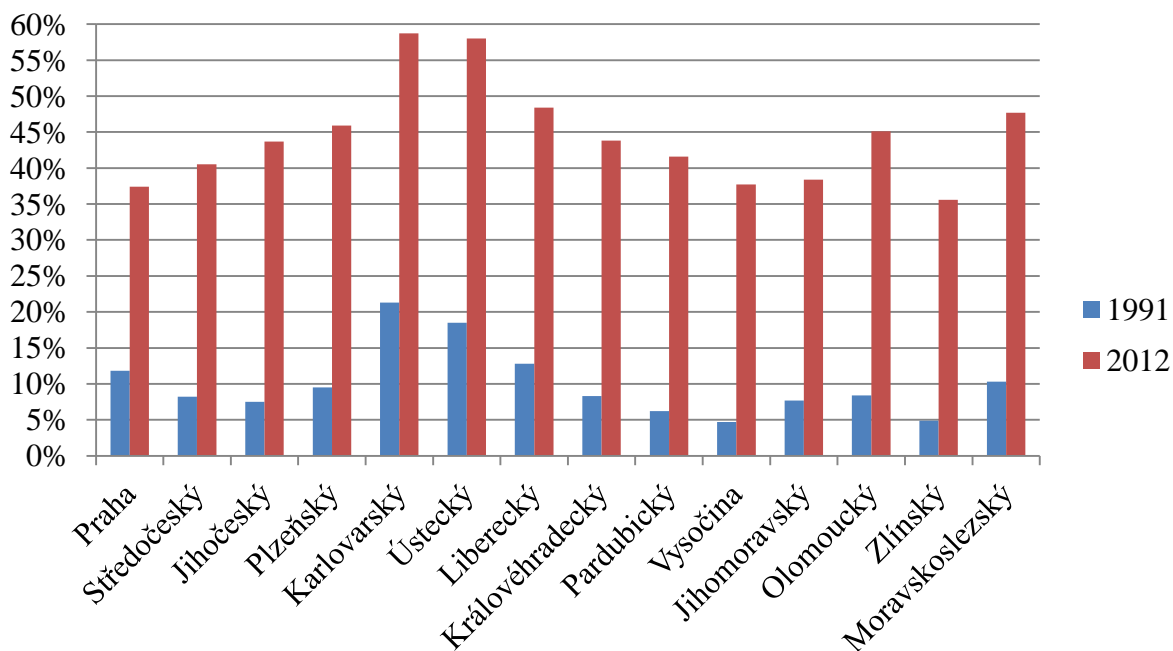
Jak v průměru každý rok rostl průměrný věk matky při narození prvního dítěte, nám řekne průměrný koeficient růstu (Tab. 18). Nejvyšší byl pro Středočeský kraj, kde každý rok vzrostl průměrný věk prvorodiček v průměru o 1,54%. Následuje kraj Pardubický (o 1,4%), Královéhradecký a Plzeňský (o 1,39%).

Nejnižší koeficient růstu zaznamenal Karlovarský a Moravskoslezský kraj s průměrným ročním nárůstem o 1,22%. Nízký byl i v Ústeckém kraji, kde dosáhl 1,29%, a v Praze s průměrným meziročním růstem o 1,31%.

4.2.2 Podíl živě narozených dětí mimo manželství v období 1991-2012

Pro podrobnou analýzu vývoje narozených dětí v ČR je důležité posoudit tento vývoj i z hlediska legitimacy. Vývoj živě narozených dětí mimo manželství v období 1991-2012 má ve všech krajích lineární rostoucí trend.

Graf 5: Podíl živě narozených dětí mimo manželství v krajích 1991,2012

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Nejmenší podíl živě narozených dětí mimo manželství se shodně na začátku i na konci sledovaného období narodilo ve Zlínském, Jihomoravském kraji a na Vysočině.

Ve Zlínském kraji v období 1991-2012 narostl podíl živě narozených mimo manželství z 4,9% na 35,6%. Absolutně to bylo z 384 dětí na 1958 dětí. Na Vysočině to bylo z 4,7% (absolutně 323 dětí) na 37,7% (absolutně 1942). V Jihomoravském kraji byl ve sledovaném období nárůst z 7,7% na 38,4% (z 1109 na 4744).

Nízký podíl živě narozených dětí mimo manželství měla v roce 2012 také Praha (37,4%) i přes jednu z vyšších hodnot ze všech krajů z roku 1991 (11,8%).

Středočeský, Pardubický, Jihočeský a Královéhradecký kraj vzrostl z hodnot pod 10% na podíl přesahující 40%.

Naopak mezi kraje s nejvyšším podílem živě narozených dětí mimo manželství patří Karlovarský a Ústecký kraj. Následují kraje Liberecký, Moravskoslezský, Plzeňský a Olomoucký.

Vývoj Karlovarského kraje ve sledovaném období vzrostl z 21,3% (což je maximální hodnota z roku 1991 pro všechny kraje) na 58,7% (což je i celkové maximum za všechny kraje za sledované období). Oproti 863 dětem narozených mimo manželství se jich zde narodilo 1654. V roce 2012 se zde tedy narodilo více dětí mimo manželství, než v manželství. Stejně tak tomu bylo i v Ústeckém kraji, kde se narodilo 58% dětí mimo manželství. Tato hodnota vzrostla z 18,5% a byl tak dosažen nejvyšší nárůst mezi kraji. Početně vzrostlo 1982 dětí narozených mimo manželství na 4764, tedy o 2782 dětí.

V Libereckém kraji vzrostl podíl 12,8% na 48,4%, v Moravskoslezském tomu bylo z 10,3% na 47,7% a v Plzeňském z 9,4% na 45,9%.

Tabulka 19: Průměrný koeficient růstu podílu živě narozených dětí mimo manželství v krajích 1991-2012

Kraj	\bar{k}
Praha	1,06
Středočeský	1,08
Jihočeský	1,09
Plzeňský	1,08
Karlovarský	1,05
Ústecký	1,06
Liberecký	1,07
Královéhradecký	1,08
Pardubický	1,09
Vysočina	1,1
Jihomoravský	1,08
Olomoucký	1,08
Zlínský	1,1
Moravskoslezský	1,08

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

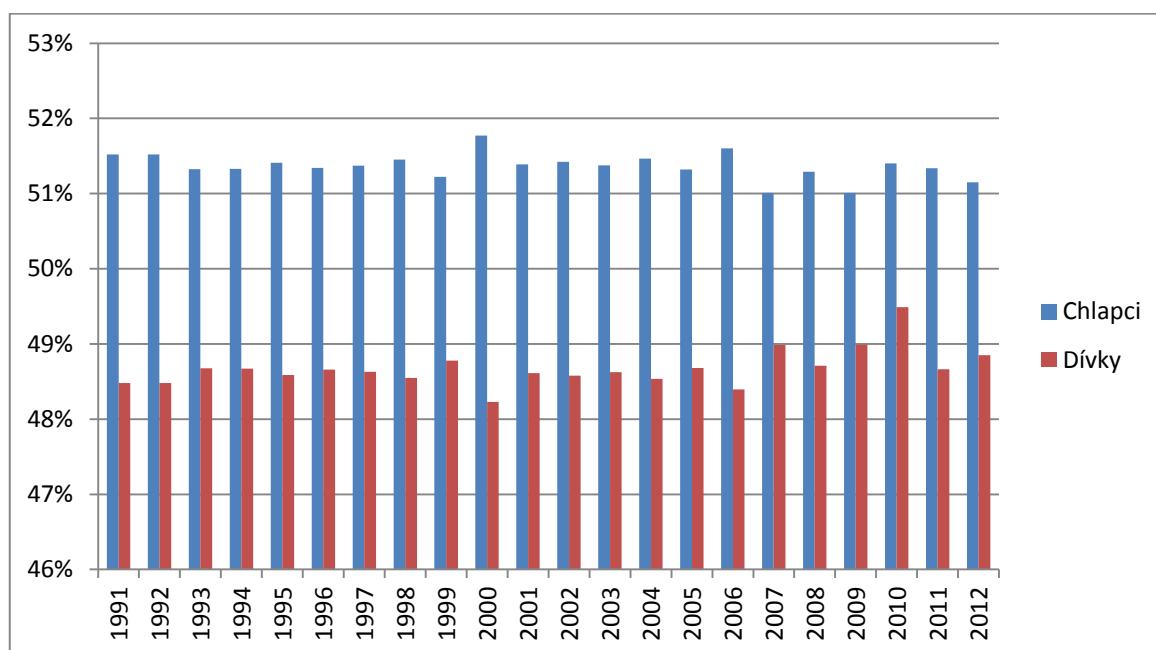
Je tedy zřejmé, že děti narozených mimo manželství stále přibývá. V některých krajích již vývoj dospěl do stupně, kdy převyšují nad dětmi narozenými v manželství. Nejvyšší průměrný roční růst podílu dětí narozených mimo manželství byl v Libereckém a Zlínském kraji (o 10%). Naopak nejnižší byl zjištěn v Karlovarském kraji (o 5%), následovaném krajem Ústeckým a Prahou (o 6%).

4.2.3 Živě narození z hlediska pohlaví

Je obecně v povědomí veřejnosti, že se rodí více chlapců než dívek. Jaké faktory mají na tomto jevu díl, však nelze z hlediska statistiky posuzovat. Odpověď snad lze nalézt v jiných vědách, jakými je např. medicína a genetika.

V následujícím grafu je zobrazen poměr mezi narozenými dívkami a chlapci v ČR za období 1991 až 2012.

Graf 6: Živě narození podle pohlaví v % za období 1991-2012

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Podobný vývoj jako v ČR (graf č. 6) lze vidět i v rámci jednotlivých krajů. Rozdíl mezi rozením dívek a chlapců není nijak závratně vysoký. Pohybuje se v rámci jednotek %. Největší rozdíl v ČR byl v roce 2000, kdy se narodilo 48,2% dívek a 51,8% chlapců.

V našem sledovaném období se více dívek než chlapců narodilo pouze v roce 1999 ve Středočeském kraji, v roce 2001 v Plzeňském, v roce 2007 v Karlovarském, v roce 1993 v Královéhradeckém kraji a v roce 2003 na Vysočině.

V roce 2012 se v Plzeňském kraji narodil skoro stejný podíl dívek a chlapců. Narodilo se zde pouze o 2 dívky více než chlapců. Podrobné údaje o porodnosti z hlediska pohlaví jsou uvedeny v příloze č. 24-38.

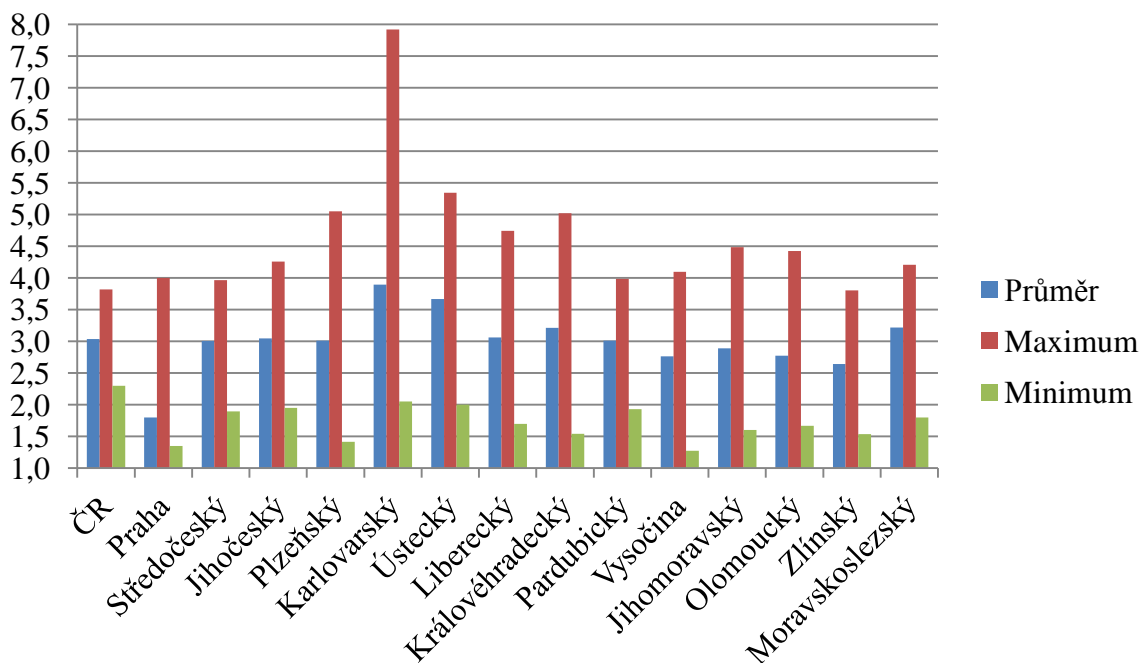
4.2.4 Mrtvorozenost

Dosud byla analyzována natalita z hlediska živě narozených dětí. Patří sem ovšem i méně optimistický ukazatel a tím je mrtvorozenost. Mrtvorozenost zjistíme jako podíl počtu mrtvě narozených na celkovém počtu narozených dětí. Výslednou hodnotu násobíme tisícem, tím získáme ukazatel vhodný pro porovnávání.

V České republice se rodí mnohem více živých než mrtvých dětí. Průměrně jsou to 3 mrtvě narozené děti na 1000 narozených.

Následující graf zobrazuje kraje a jejich průměrnou mrtvorozenost za sledované období 1991-2012, dále maximum a minimum za toto období.

Graf 7: Průměr, maximum a minimum mrtvorozenosti v krajích za období 1991-2012

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Krajem s nejvyšší mrtvorozeností za sledované období ve výši 7,9 byl Karlovarský kraj. Naopak minimum bylo zaznamenáno v Praze hodnotou 1,8. V Karlovarském kraji byla také nejvyšší průměrná mrtvorozenost za sledované období. Dosahovala hodnoty 3,9. Jen o 0,2 nižší průměr než Karlovarský kraj byl zjištěn v Ústeckém kraji.

Naopak nejmenší průměrné mrtvorozenosti s hodnotou pouhých 1,8 dosáhla Praha.

I přesto, že měla Praha nejnižší průměrnou mrtvorozenost, od roku 2008 až do roku 2012 zde došlo k růstu a to z hodnoty 1,6 až na hodnotu 4. Stala se tak společně s Královéhradeckým krajem oblastí s nejvyšší mrtvorozeností v roce 2012.

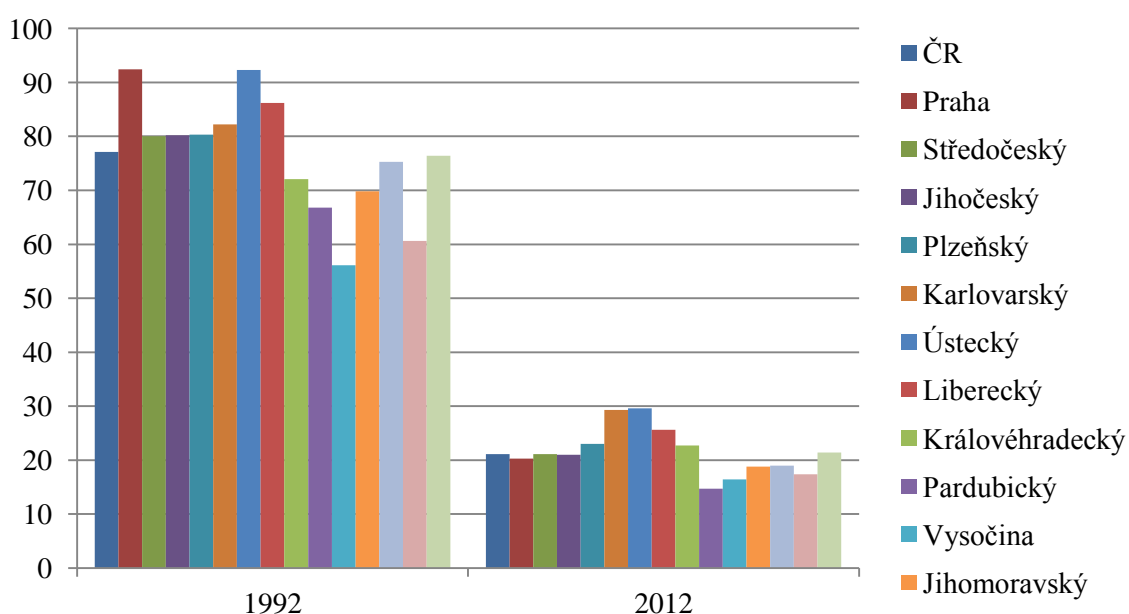
Ostatní kraje se průměrně pohybovaly okolo hodnoty 3. (Příloha č. 39-41)

4.3 Potratovost

S natalitou je spojena i potratovost, ať už se jedná o samovolné potraty nebo umělé přerušení těhotenství. Pro analýzu jsou vybrány údaje o UPT, kde lze posoudit, jak se mění rozhodování lidí o neplánovaném těhotenství.

Vývoj uměle přerušených těhotenství má na rozdíl od ostatních dosud sledovaných vývoju klesající lineární tendenci.

Graf 8: Uměle přerušená těhotenství na 100 obyvatel v ČR a krajích 1992, 2012

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

V roce 1992 bylo nejvíce uměle přerušených těhotenství v Praze a Ústeckém kraji, kde dosahovaly hodnoty 92 UPT/100 obyvatel. Nejméně s hodnotou 56,1 jich bylo na Vysočině. Hodnoty v průběhu sledovaného období postupně klesaly. V roce 2004 nedosáhly v žádném z krajů hodnoty 40. Nejvyšší hodnota v tomto roce byla naměřena v Karlovarském kraji (39,2). V roce 2012 byla nejvyšší hodnota 29,6 (Ústecký kraj) a 29,3 (Karlovarský kraj). Nejméně UPT bylo v Pardubickém kraji - 14,7. Stejně tak i kraje Vysočina, Jihomoravský, Olomoucký a Zlínský byli v roce 2012 pod hodnotou 20. Celkově nejnižší hodnota za celé sledované období 14,4 byla naměřena v roce 2010 v Pardubickém kraji. Naopak nejvíce UPT bylo na začátku sledovaného období v roce 1992 v Praze a v Ústeckém kraji.

Skoro u všech krajů byl pokles větší než 50 UPT/100 obyvatel. Největší o 72,1 UPT/100 obyvatel byl v Praze. Ústecký a Liberecký kraj poklesly o více než 60 UPT/100 obyvatel. Následoval Jihočeský, Středočeský a Plzeňský kraj. Nejnižší pokles byl na Vysočině o 39,7 UPT/100 obyvatel. Následoval ho Zlínský kraj, který poklesl o 43,2 UPT/100 obyvatel. Nad 50 UPT/100 obyvatel poklesla hodnota v Jihomoravském, Pardubickém a Karlovarském kraji. Pod tuto hodnotu poklesl Královéhradecký kraj. Byl proveden odhad v programu Statistica na následující období v kraji s průměrně nejnižší a nejvyšší hodnotou UPT/100 obyvatel.

Tabulka 20: Předpovězené hodnoty UPT/100 obyvatel ve vybraných krajích na období 2013-2014

Kraj	Průměr	2013	2014
Vysočina	27,6	9,5	7,9
Karlovarský	46,9	19,4	16,9
Ústecký	46,3	18	15,4

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování, program Statistica

Z tabulky je patrné, že ve vybraných krajích můžeme předpokládat pokles uměle přerušených těhotenství i v nadcházejících letech. V kraji Vysočina lze předpokládat, že v roce 2014 bude dosaženo pouhých 7,9 UPT/100 obyvatel.

4.4 Faktory mající vliv na porodnost

Pomocí regresní a korelační analýzy byly v programu Statistica posuzovány vlivy některých faktorů na porodnost v krajích. Pro korelaci počtu narozených na tisíc obyvatel byla použita data z roku 2012, pro korelaci podílu narozených mimo manželství data z roku 2011. Mezi posuzovanými faktory byl podíl vysokoškolsky vzdělaných, index stáří, průměrná hrubá mzda, podíl nezaměstnaných osob a podíl nábožensky orientovaných osob (příloha č. 45). Pro analýzy byly zvoleny lineární regresní funkce.

Korelační koeficient počtu narozených na 1000 obyvatel a průměrné hrubé měsíční mzdy byl zjištěn ve výši $R=0,72$. Podle Spearmanova koeficientu pořadové korelace je závislost $R=0,71$ (příloha 46). Existuje zde přímá střední závislost.

Podle koeficientu determinace ($R^2=0,5231$) můžeme předpokládat, že změny v počtu narozených na 1000 obyvatel jsou z 52,31% způsobeny změnami v průměrné měsíční mzdě.

Tuto závislost lze vyjádřit rovnicí $y' = 6,479483 + 0,000151 \cdot x$, kde x je průměrná měsíční mzda.

Parametr p je ve výši 0,003465, je tedy nižší než alfa hodnota (0,05) a model lze tedy použít k odhadu.

Tabulka 21: Korelace narození na 1000 obyvatel a průměrná měsíční mzda

N=14	Výsledky regrese se závislou proměnnou : narození/1000 ob. (Prakt. část 2, tt) R= ,72322979 R2= ,52306133 Upravené R2= ,48331644 F(1,12)=13,160 p<,00347 Směrod. chyba odhadu : ,44975					
	b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(12)	p-hodn.
Abs.člen			6,479483	1,030640	6,286854	0,000040
prům. hrubá mzda	0,723230	0,199361	0,000151	0,000042	3,627736	0,003465

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), program Statistica

Nižší stupeň korelace byl zjištěn u počtu narozených a podílu nezaměstnaných osob. Korelační koeficient byl zjištěn ve výši $R=0,66$. Spearmanův koeficient popisuje závislost ve výši $R=-0,63$ (příloha č. 47). Existuje zde tedy nepřímá střední závislost.

Podle koeficientu determinace $R^2=0,435$ lze předpokládat, že změny v počtu narozených na 1000 obyvatel jsou z 43,51% způsobeny změnami v podílu nezaměstnaných osob.

Závislost lze vyjádřit vztahem $y' = 12,12606 - 0,25881 \cdot x$

I zde je podle parametru p (0,010266) model statisticky významný.

Tabulka 22: Korelace narození na 1000 obyvatel a podíl nezaměstnaných osob

N=14	Výsledky regrese se závislou proměnnou : narození/1000 ob. (Prakt. část 2, tt) R= ,65965111 R2= ,43513959 Upravené R2= ,38806789 F(1,12)=9,2442 p<,01027 Směrod. chyba odhadu : ,48945					
	b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(12)	p-hodn.
Abs.člen			12,12606	0,649148	18,67994	0,000000
podíl nezam. osob	-0,659651	0,216960	-0,25881	0,085123	-3,04043	0,010266

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), program Statistica

Dále byl posouzen předpoklad závislosti podílu dětí narozených mimo manželství a podílu osob hlásících se k některému z náboženství. Korelační koeficient byl zjištěn ve výši R=0,676. Spearmanův koeficient popisuje závislost jako R=-0,71 (příloha č. 48). Existuje zde tedy nepřímá střední závislost.

Podle koeficientu determinace (R2=0,456) lze tedy ze 45,6% předpokládat, že změny v podílu narozených mimo manželství jsou způsobeny změnami v podílu nábožensky orientovaných osob. Zde je závislost vyjádřena vztahem $y' = 52,82869 - 0,72156 \cdot x$

I tento model je podle parametru p statisticky významný.

Tabulka 23: Korelace podíl narozených mimo manželství a podíl nábožensky orientovaných osob

N=14	Výsledky regrese se závislou proměnnou : podíl mimo manž. 2011 (Prakt) R= ,67575222 R2= ,45664106 Upravené R2= ,41136114 F(1,12)=10,085 p<,00799 Směrod. chyba odhadu : 5,6754					
	b*	Sm.chyba z b*	b	Sm.chyba z b	t(12)	p-hodn.
Abs.člen			52,82869	3,495264	15,11437	0,000000
podíl náb.	-0,675752	0,212791	-0,72156	0,227216	-3,17567	0,007985

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), program Statistica

Podle tohoto modelu lze tedy odhadovat, že pokud by byl podíl nábožensky orientovaných osob 50%, ze 45,6% lze předpokládat podíl narozených mimo manželství ve výši jen 16,75%. U ostatních testovaných faktorů (podíl vysokoškolsky vzdělaných, index stáří) nebyla zjištěna statisticky významná závislost.

5 Závěr

Cílem práce bylo analyzovat vývoj natality v ČR a v rámci jednotlivých krajů a dále posoudit, jaké faktory mají na porodnost významnější vliv.

Bylo zjištěno, že vývoj porodnosti v ČR byl od roku 1950 do 2012 ovlivněn některými politickými a sociálními situacemi, které se odehrály. Mezi ně patřila zejména válka a její konec. V období po válce narostl počet narozených dětí a tento se projevuje i v dalších letech, což lze přisuzovat silnému plodivému ročníku. Nejvyšší nárůst porodnosti tak byl v letech 1969-1974, z 14,5 na 19,4 živě narozených/1000 obyvatel. V tomto roce se pravděpodobně projevily silné ročníky "poválečných dětí". Naopak nejvyšší pokles zaznamenal vývoj porodnosti v letech 1990-1999, kdy klesl i přes silné plodivé ročníky. Důvodem bylo odkládání rodičovství do pozdějších let. V roce 1990 se již nejvíce dětí narodilo ženám ve věku 25-29 let na rozdíl od tradičně nejvyššího podílu, který byl ve věku 20-24 let. Další nárůst ve vývoji živě narozených dětí/1000 obyvatel tedy následoval až od roku 2000. Od roku 2008 porodnost opět klesá. V roce 2010 byl již největší podíl narozených dětí ženám ve věku 30-34 let. Stejně jako věk rostl i podíl dětí narozených mimo manželství.

Byl odhadnut vývoj živě narozených dětí/1000 obyvatel v ČR na nadcházející léta a v budoucnu můžeme předpokládat další pokles porodnosti, avšak mírnější.

V rámci jednotlivých krajů lze ve vývoji porodnosti pozorovat analogii s vývojem ČR. Maximální hodnoty živě narozených/1000 obyvatel bylo dosaženo na začátku sledovaného období ve všech krajích kromě Prahy a Středočeského kraje. Celkové maximum bylo zjištěno v Moravskoslezském kraji ve výši 13,4 živě narozených/1000 obyvatel, následovali Karlovarský kraj a Vysočina. Nejvyšší meziroční nárůsty porodnosti byly nejčastěji v roce 2007, kdy celkového nejvyššího dosáhl Liberecký kraj. Stejně, jako v případě vývoje porodnosti v ČR, zde důvodem lze přisuzovat silné plodivé ročníky žen. Minimálních hodnot porodnosti bylo nejčastěji dosaženo v roce 1996. Celkové minimum bylo v tomto roce v Praze (7,3 živě narozené/1000 obyvatel). Nejvyšší poklesy ve vývoji porodnosti byly v roce 1994. Celkově nejvyšší pokles čítal o 1,6 živě narozených/1000 obyvatel v Ústeckém, Libereckém, Pardubickém, Jihočeském kraji a na Vysočině. V těchto

letech (jak již bylo zmíněno v případě vývoje ČR) ženy začaly odkládat rodičovství do pozdějších let.

Srovnáme-li vývoj porodnosti na konci období se začátkem období, byl téměř ve všech krajích pokles. Růst byl zaznamenán pouze v Praze. Praha jako jediná z krajů výrazně změnila svůj vývoj porodnosti z nejnižší pozice v rámci krajů až na nejvyšší hodnotu živě narozených/1000 obyvatel mezi kraji v roce 2012. Nejnižší hodnoty živě narozených/1000 obyvatel v roce 2012 naopak dosáhl Zlínský kraj.

Průměrně nejnižší porodnosti dosáhla ve sledovaném období Praha a Plzeňský kraj. Praha dosáhla průměrné hodnoty 9,5 živě narozených/1000 obyvatel. Důvodem tak nízké hodnoty je, že Praha na začátku období dosahovala velmi nízkých hodnot. Naopak nejvyšší průměrná porodnost byla v Ústeckém kraji, kde dosáhla 10,7. Následoval Liberecký a Karlovarský kraj.

Souvislý nárůst lze vidět v průměrném věku matek při narození prvního dítěte a to jak v ČR jako celku tak i v rámci jednotlivých krajů. Průměrně vzrostl ve všech krajích ve sledovaném období o 6 let. Nejvyšší průměrný věk prvorodiček byl zjištěn ve sledovaném období v Praze. Jako kraji se spoustou různých pracovních i vzdělávacích příležitostí. Lidé zde mají více možností rozvíjet svou kariéru než v ostatních krajích a tak odsouvají rodičovství do pozdějších let. Věk zde vzrostl z 24,2 na 30,8 let.

Kraji s naopak nejnižším průměrným věkem matek při narození prvního dítěte byly ve sledovaném období Ústecký, Karlovarský a Moravskoslezský kraj. V Ústeckém kraji vzrostl průměrný věk z celkového minima 21,7 na 26,9 let. V Karlovarském kraji dosáhl v roce 2012 27,3 let

Natalitu lze posuzovat i z hlediska legitimacy. Podíl dětí narozených mimo manželství má stejně jako věk matek neustále rostoucí trend ve všech krajích. Nejmenší podíl dětí narozených mimo manželství byl ve sledovaném období zjištěn ve Zlínském (vzrostl z 4,9 na 35,6%), Jihomoravském kraji (z 7,7 na 38,4%) a na Vysočině (z 4,7 na 37,7%). V těchto krajích nejspíše stále dbají na tradici a na institut manželství. Naopak nejvyšší podíl je v Karlovarském, Ústeckém, Libereckém a Moravskoslezském kraji. U těchto krajů lze jako důvod předpokládat vyšší nezaměstnanost a chudobu. V Karlovarském kraji vzrostl podíl dětí narozených mimo manželství z 21,3 na 58,7%, v Ústeckém kraji z 18,5 na 59%.

Vývoj zde tak dospěl již do stupně, kdy se rodí více dětí mimo manželství než v manželství.

Z hlediska pohlaví je pravidlem, že se rodí více chlapců než dívek ve všech krajích. Rozdíl ovšem není nijak vysoký, jedná se o rozdíl v řádu jednotek procent. V našem sledovaném období však bylo zjištěno i několik výjimek, kdy se narodilo více dívek než chlapců.

Mrtvorozenost má ve všech krajích nepravidelný vývoj. Optimistické je, že dosahuje průměrně hodnoty 3 mrtvě narozené děti na 1000 narozených. Nejvyšší průměrná mrtvorozenost byla ve sledovaném období ve výši 3,9 zjištěna v Karlovarském kraji, nejnižší v Praze (1,8).

K poklesu ve vývoji dochází ve všech krajích v počtu uměle přerušovaných těhotenství na 100 obyvatel. V současné době je nejvíce UPT v Karlovarském (29,3 UPT/100 obyvatel) a Ústeckém (29,6 UPT/100 obyvatel) kraji, nejméně v Pardubickém kraji (14,7 UPT/100 obyvatel) a na Vysočině.

Z hlediska posuzování vlivu některých faktorů na vývoj počtu živě narozených/1000 obyvatel lze předpokládat vliv průměrně hrubé měsíční mzdy a podílu nezaměstnaných osob. Na vývoj podílu dětí narozených mimo manželství byl zjištěn předpoklad vlivu podílu nábožensky orientovaných osob. Všechny tyto závislosti byly zjištěny jako středně silné. Existuje samozřejmě více dalších faktorů. Na tyto se však analýza nezaměřila.

6 Zdroje

6.1 Citovaná literatura

Kalibová, Květa. 2001. *Úvod do demografie*. Praha : Karolinum, 2001. ISBN 80-246-0222-9.

Kalibová, Květa, Pavlík, Zdeněk a Vodáková, Alena. 1998. *Demografie (nejen) pro demografy*. Praha : Sociologické nakladatelství, 1998. ISBN 80-85850-30-3.

Klufová, Renata a Poláková, Zuzana. 2010. *Demografické metody a analýzy*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010. ISBN 978-80-7357-546-5.

Koubek, Josef. 1990. Vliv populační politiky na plodnost v Československu. *Demografie*. 1990, Sv. č. 3, 1990.

Kretschmerová, Terezie a Šimek, Miroslav. 2000. Populační prognóza ČR do roku 2030. *Demografie*. 2000, Sv. č. 3, 2000.

Roubíček, Vladimír. 1997. *Úvod do demografie*. Praha : CODEX Bohemia, s. r. o., 1997. ISBN 80-85963-43-4.

Stloukal, Libor. 1989. Vývoj potratovosti v ČSR mezi lety 1980 a 1987. *Demografie*. 1989, Sv. č. 4, 1989.

Štyglarová, Terezie a Němečková, Michaela. 2013. Populační vývoj v ČR v roce 2012. *Demografie*. 2013, Sv. č. 3, 2013.

Svatošová, Libuše a Kába, Bohumil. 2007. *Statistické metody I*. Praha : ČZU v Praze PEF, 2007. ISBN 978-80-213-1672-0.

— . **2012.** *Statistické metody II*. Praha : ČZU v Praze PEF, 2012. ISBN 978-80-213-1736-9.

Vácha, Karel. 1970. Důsledky zákona o umělém přerušení těhotenství. *Demografie*. 1970, Sv. č. 1, 1970.

Vereš, Pavel. 1989. Nemanželská porodnost podle okresů v letech 1961 až 1988. *Demografie*. 1989, Sv. č. 4, 1989.

6.2 Internetové zdroje

Český statistický úřad. [Online] [Citace: 21. 02 2014.] Dostupné z: <http://www.czso.cz>.

7 Seznam tabulek

Tabulka 1: Živě narození v ČR podle věku matky, podíl mimo manželství 1950-2010.....	27
Tabulka 2: Předpovězené hodnoty vývoje natality v ČR 2013-2016	28
Tabulka 3: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v ČR 1991-2012 ..	28
Tabulka 4: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Praze 1991-2012	29
Tabulka 5: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel ve Středočeském kraji 1991-2012.....	30
Tabulka 6: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Jihočeském kraji 1991-2012	30
Tabulka 7: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Plzeňském kraji 1991-2012	31
Tabulka 8: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Karlovarském kraji 1991-2012	32
Tabulka 9: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Ústeckém kraji 1991-2012	32
Tabulka 10: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Libereckém kraji 1991-2012	33
Tabulka 11: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Královéhradeckém kraji 1991-2012	34
Tabulka 12: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Pardubickém kraji 1991-2012.....	34
Tabulka 13: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel na Vysočině 1991-2012	35
Tabulka 14: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Jihomoravském kraji 1991-2012.....	36
Tabulka 15: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Olomouckém kraji 1991-2012.....	36
Tabulka 16: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel ve Zlínském kraji 1991-2012	37
Tabulka 17: První diference v počtu živě narozených na 1000 obyvatel v Moravskoslezském kraji 1991-2012.....	38

Tabulka 18: Průměrný koeficient růstu průměrného věku matky při porodu prvního dítěte v krajích 1991-2012	43
Tabulka 19: Průměrný koeficient růstu podílu živě narozených dětí mimo manželství v krajích 1991-2012	46
Tabulka 20: Předpovězené hodnoty UPT/100 obyvatel ve vybraných krajích na období 2013-2014	50
Tabulka 21: Korelace narození na 1000 obyvatel a průměrná měsíční mzda	51
Tabulka 22: Korelace narození na 1000 obyvatel a podíl nezaměstnaných osob	52
Tabulka 23: Korelace podíl narozených mimo manželství a podíl nábožensky orientovaných osob	52

8 Seznam grafů

Graf 1: Živě narození na 1000 obyvatel v ČR 1950- 2012.....	25
Graf 2: Průměrný počet živě narozených/1000 obyvatel v krajích za období 1991-2012 ..	39
Graf 3: Změny v počtu živě narozených/1000 obyvatel v krajích v roce 2012 oproti roku 1991	40
Graf 4: Průměrný věk matky při narození prvního dítěte v krajích 1991, 2012.....	42
Graf 5: Podíl živě narozených dětí mimo manželství v krajích 1991,2012.....	45
Graf 6: Živě narození podle pohlaví v % za období 1991-2012.....	47
Graf 7: Průměr, maximum a minimum mrtvorozenosti v krajích za období 1991-2012	48
Graf 8: Uměle přerušená těhotenství na 100 obyvatel v ČR a krajích 1992, 2012	49

9 Seznam příloh

Příloha 1: Narození v ČR 1950-2012

Příloha 2: Změny v počtu živě narozených/1000 obyvatel v krajích v roce 2012 oproti roku 1991(v %)

Příloha 3: Živě narození v Praze 1991-2012

Příloha 4: Živě narození ve Středočeském kraji 1991-2012

Příloha 5: Živě narození v Jihočeském kraji 1991-2012

Příloha 6: Živě narození v Plzeňském kraji 1991-2012

Příloha 7: Živě narození v Karlovarském kraji 1991-2012

Příloha 8: Živě narození v Ústeckém kraji 1991-2012

Příloha 9: Živě narození v Libereckém kraji 1991-2012

Příloha 10: Živě narození v Královéhradeckém kraji 1991-2012

Příloha 11: Živě narození v Pardubickém kraji 1991-2012

Příloha 12: Živě narození na Vysočině 1991-2012

Příloha 13: Živě narození v Jihomoravském kraji 1991-2012

Příloha 14: Živě narození v Olomouckém kraji 1991-2012

Příloha 15: Živě narození ve Zlínském kraji 1991-2012

Příloha 16: Živě narození v Moravskoslezském kraji 1991-2012

Příloha 17: Průměrný věk matky při narození prvního dítěte v krajích 1991-1997

Příloha 18: Průměrný věk matky při narození prvního dítěte v krajích 1998-2004

Příloha 19: Průměrný věk matky při narození prvního dítěte v krajích 2005-2012

Příloha 20: Podíl dětí narozených mimo manželství v krajích 1991-1997 (v%)

Příloha 21: Podíl dětí narozených mimo manželství v krajích 1998- 2004 (v%)

Příloha 22: Podíl dětí narozených mimo manželství v krajích 2005-2012 (v%)

Příloha 23: Počet dětí narozených mimo manželství v krajích v roce 1991 a 2012

Příloha 24: Živě narození v ČR podle pohlaví 1991-2012

Příloha 25: Živě narození v Praze podle pohlaví 1991-2012

Příloha 26: Živě narození ve Středočeském kraji podle pohlaví 1991-2012

Příloha 27: Živě narození v Jihočeském kraji podle pohlaví 1991-2012

Příloha 28: Živě narození v Plzeňském kraji podle pohlaví 1991-2012

Příloha 29: Živě narození v Karlovarském kraji podle pohlaví 1991-2012

Příloha 30: Živě narození v Ústeckém kraji podle pohlaví 1991-2012

- Příloha 31: Živě narození v Libereckém kraji podle pohlaví v letech 1991-2012
- Příloha 32: Živě narození v Královéhradeckém kraji podle pohlaví 1991-2012
- Příloha 33: Živě narození v Pardubickém kraji podle pohlaví 1991-2012
- Příloha 34: Živě narození v kraji Vysočina podle pohlaví 1991-2012
- Příloha 35: Živě narození v Jihomoravském kraji podle pohlaví 1991-2012
- Příloha 36: Živě narození v Olomouckém kraji podle pohlaví 1991-2012
- Příloha 37: Živě narození ve Zlínském kraji podle pohlaví 1991-2012
- Příloha 38: Živě narození v Moravskoslezském kraji podle pohlaví 1991-2012
- Příloha 39: Mrtvorozenost v krajích 1991-1997
- Příloha 40: Mrtvorozenost v krajích 1998-2004
- Příloha 41: Mrtvorozenost v krajích 2005-2012
- Příloha 42: Uměle přerušená těhotenství na 100 obyvatel v krajích 1991-1997
- Příloha 43: Uměle přerušená těhotenství na 100 obyvatel v krajích 1998-2004
- Příloha 44: Uměle přerušená těhotenství na 100 obyvatel v krajích 2006-2012
- Příloha 45: Data pro korelaci
- Příloha 46: Spearmanova korelace živě narození/1000 obyvatel a průměrná hrubá mzda
- Příloha 47: Spearmanova korelace živě narození/1000 obyvatel a podíl nezaměstnaných osob
- Příloha 48: Spearmanova korelace podíl narozených mimo manželství a podíl nábožensky orientovaných osob

Příloha 1: Narození v ČR 1950-2012

Rok	Střední stav	Živě nar.	Narození na 1000 ob.
1950	8 925 122	188 341	21,1
1951	9 023 170	185 570	20,6
1952	9 125 183	180 143	19,7
1953	9 220 908	172 547	18,7
1954	9 290 617	168 402	18,1
1955	9 365 969	165 874	17,7
1956	9 442 040	162 509	17,2
1957	9 513 758	155 429	16,3
1958	9 574 650	141 762	14,8
1959	9 618 554	128 982	13,4
1960	9 659 818	128 879	13,3
1961	9 588 016	131 019	13,7
1962	9 621 808	133 557	13,9
1963	9 668 741	148 840	15,4
1964	9 730 019	154 420	15,9
1965	9 785 102	147 438	15,1
1966	9 826 188	141 162	14,4
1967	9 854 241	138 448	14,0
1968	9 877 632	137 437	13,9
1969	9 896 695	143 165	14,5
1970	9 805 157	147 865	15,1
1971	9 830 602	154 180	15,7
1972	9 868 379	163 661	16,6
1973	9 919 519	181 750	18,3
1974	9 994 761	194 215	19,4
1975	10 062 366	191 776	19,1
1976	10 128 220	187 378	18,5
1977	10 189 312	181 763	17,8
1978	10 245 686	178 901	17,5
1979	10 296 489	172 112	16,7
1980	10 326 792	153 801	14,9
1981	10 303 208	144 438	14,0
1982	10 314 321	141 738	13,7
1983	10 322 823	137 431	13,3
1984	10 330 481	136 941	13,3
1985	10 336 742	135 881	13,1
1986	10 340 737	133 356	12,9
1987	10 348 834	130 921	12,7
1988	10 356 359	132 667	12,8

1989	10 362 257	128 356	12,4
1990	10 362 740	130 564	12,6
1991	10 308 682	129 354	12,5
1992	10 317 807	121 705	11,8
1993	10 330 607	121 025	11,7
1994	10 336 162	106 579	10,3
1995	10 330 759	96 097	9,3
1996	10 315 353	90 446	8,8
1997	10 303 642	90 657	8,8
1998	10 294 943	90 535	8,8
1999	10 282 784	89 471	8,7
2000	10 272 503	90 910	8,8
2001	10 224 192	90 715	8,9
2002	10 200 774	92 786	9,1
2003	10 201 651	93 685	9,2
2004	10 206 923	97 664	9,6
2005	10 234 092	102 211	10,0
2006	10 266 646	105 831	10,3
2007	10 322 689	114 632	11,1
2008	10 429 692	119 570	11,5
2009	10 491 492	118 348	11,3
2010	10 517 247	117 153	11,1
2011	10 496 672	108 673	10,4
2012	10 509 286	108 576	10,3

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 2: Změny v počtu živě narozených/1000 obyvatel v krajích v roce 2012 oproti roku 1991 (v %)

Kraj	Změny v %
Praha	106,5
Středočeský	94,9
Jihočeský	81,4
Plzeňský	84,9
Karlovarský	69,4
Ústecký	76,2
Liberecký	80,2
Královéhradecký	77,3
Pardubický	81,3
Vysočina	75,9
Jihomoravský	84,1
Olomoucký	77,3
Zlínský	71,5
Moravskoslezský	71,1

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 3: Živě narození v Praze 1991-2012

Rok	Živě narození	
	na 1000 obyvatel	počet
1991	10,7	12 946
1992	9,8	11 944
1993	9,5	11 557
1994	8,5	10 329
1995	7,8	9 470
1996	7,3	8 842
1997	7,5	8 967
1998	7,5	9 026
1999	7,6	9 057
2000	8,0	9 453
2001	8,3	9 681
2002	8,4	9 690
2003	8,7	10 057
2004	9,5	11 131
2005	10,2	11 943
2006	10,6	12 530
2007	11,0	13 195
2008	11,7	14 339
2009	11,7	14 488
2010	11,8	14 792
2011	11,3	13 968
2012	11,4	14 176

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 4: Živě narození ve Středočeském kraji 1991-2012

Rok	Živě narození	
	na 1000 obyvatel	počet
1991	11,8	13 147
1992	11,4	12 609
1993	11,2	12 468
1994	9,8	10 852
1995	9,1	10 044
1996	8,5	9 386
1997	8,7	9 647
1998	8,6	9 529
1999	8,6	9 524
2000	8,9	9 936
2001	8,9	10 035
2002	9,3	10 483
2003	9,4	10 633
2004	9,9	11 289
2005	10,5	12 113
2006	10,9	12 741
2007	12,0	14 279
2008	12,5	15 246
2009	12,3	15 219
2010	12,1	15 212
2011	11,4	14 531
2012	11,2	14 428

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 5: Živě narození v Jihočeském kraji 1991-2012

Rok	Živě narození	
	na 1000 obyvatel	počet
1991	12,9	8 039
1992	11,9	7 450
1993	11,9	7 455
1994	10,8	6 745
1995	9,6	6 040
1996	8,9	5 553
1997	9,0	5 649
1998	9,0	5 612
1999	9,0	5 608
2000	9,0	5 650
2001	8,9	5 554
2002	9,2	5 733
2003	9,2	5 736
2004	9,5	5 941
2005	9,8	6 137
2006	10,1	6 370
2007	11,0	6 922
2008	11,3	7 155
2009	11,0	7 027
2010	10,9	6 933
2011	10,0	6 379
2012	10,5	6 655

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 6: Živě narození v Plzeňském kraji 1991-2012

Rok	Živě narození	
	na 1000 obyvatel	počet
1991	11,9	6 666
1992	11,0	6 107
1993	11,3	6 304
1994	10,2	5 654
1995	8,9	4 975
1996	8,5	4 732
1997	8,3	4 616
1998	8,5	4 693
1999	8,4	4 657
2000	8,9	4 887
2001	8,7	4 774
2002	8,9	4 886
2003	9,0	4 934
2004	9,2	5 046
2005	9,9	5 445
2006	10,5	5 803
2007	10,9	6 100
2008	11,3	6 385
2009	11,2	6 412
2010	10,9	6 242
2011	9,7	5 566
2012	10,1	5 768

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 7: Živě narození v Karlovarském kraji 1991-2012

Rok	Živě narození	
	na 1000 obyvatel	počet
1991	13,4	4 044
1992	12,2	3 689
1993	12,4	3 772
1994	11,2	3 409
1995	10,1	3 081
1996	9,0	2 756
1997	9,2	2 811
1998	9,6	2 925
1999	9,1	2 777
2000	9,5	2 900
2001	9,6	2 920
2002	9,7	2 949
2003	9,5	2 887
2004	9,6	2 903
2005	9,9	3 014
2006	10,5	3 201
2007	11,2	3 438
2008	11,5	3 562
2009	11,1	3 425
2010	10,8	3 313
2011	9,9	3 014
2012	9,3	2 820

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 8: Živě narození v Ústeckém kraji 1991-2012

Rok	Živě narození	
	na 1000 obyvatel	počet
1991	13,0	10 726
1992	12,3	10 156
1993	12,7	10 491
1994	11,1	9 163
1995	9,9	8 199
1996	9,4	7 781
1997	9,4	7 785
1998	9,6	7 939
1999	9,4	7 747
2000	9,7	8 003
2001	9,6	7 905
2002	10,0	8 186
2003	10,2	8 344
2004	10,5	8 601
2005	10,6	8 725
2006	10,9	8 935
2007	11,8	9 715
2008	12,0	10 031
2009	11,5	9 626
2010	11,1	9 275
2011	10,4	8 645
2012	9,9	8 215

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 9: Živě narození v Libereckém kraji 1991-2012

Rok	Živě narození	
	na 1000 obyvatel	počet
1991	13,1	5 561
1992	12,5	5 319
1993	12,2	5 244
1994	10,6	4 544
1995	9,7	4 166
1996	9,4	4 039
1997	9,2	3 951
1998	9,3	3 975
1999	9,2	3 965
2000	9,5	4 090
2001	9,4	4 013
2002	9,7	4 132
2003	9,5	4 045
2004	10,1	4 312
2005	10,0	4 271
2006	10,4	4 466
2007	11,7	5 045
2008	12,0	5 220
2009	11,9	5 206
2010	11,7	5 120
2011	10,6	4 654
2012	10,5	4 592

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 10: Živě narození v Královéhradeckém kraji 1991-2012

Rok	Živě narození	
	na 1000 obyvatel	počet
1991	12,8	7 072
1992	12,0	6 645
1993	11,9	6 582
1994	10,4	5 747
1995	9,4	5 230
1996	9,1	5 019
1997	9,1	5 021
1998	9,0	4 989
1999	9,0	4 966
2000	9,0	4 969
2001	9,0	4 954
2002	9,0	4 946
2003	9,3	5 093
2004	9,5	5 190
2005	9,9	5 405
2006	10,0	5 491
2007	11,1	6 122
2008	11,3	6 254
2009	11,3	6 261
2010	10,9	6 021
2011	9,8	5 437
2012	9,9	5 467

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 11: Živě narození v Pardubickém kraji 1991-2012

Rok	Živě narození	
	na 1000 obyvatel	počet
1991	12,8	6 535
1992	12,6	6 438
1993	12,2	6 235
1994	10,6	5 404
1995	9,7	4 968
1996	9,1	4 648
1997	9,4	4 783
1998	9,3	4 747
1999	9,3	4 747
2000	9,1	4 613
2001	8,8	4 466
2002	9,2	4 653
2003	9,2	4 645
2004	9,5	4 821
2005	9,7	4 909
2006	10,4	5 248
2007	11,2	5 709
2008	11,2	5 752
2009	10,9	5 644
2010	11,1	5 721
2011	10,3	5 312
2012	10,4	5 385

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 12: Živě narození na Vysočině 1991-2012

Rok	Živě narození	
	na 1000 obyvatel	počet
1991	13,3	6 815
1992	12,9	6 618
1993	12,9	6 633
1994	11,3	5 806
1995	10,1	5 237
1996	9,4	4 862
1997	9,5	4 919
1998	9,4	4 863
1999	9,0	4 608
2000	9,2	4 711
2001	8,8	4 509
2002	9,2	4 691
2003	9,2	4 710
2004	9,3	4 759
2005	9,9	5 070
2006	10,0	5 113
2007	10,5	5 373
2008	11,0	5 649
2009	10,6	5 447
2010	10,4	5 357
2011	9,9	5 075
2012	10,1	5 148

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 13: Živě narození v Jihomoravském kraji 1991-2012

Rok	Živě narození	
	na 1000 obyvatel	počet
1991	12,6	14 411
1992	11,8	13 544
1993	11,9	13 656
1994	10,3	11 796
1995	9,0	10 387
1996	8,6	9 838
1997	8,5	9 748
1998	8,5	9 779
1999	8,4	9 599
2000	8,4	9 617
2001	8,5	9 685
2002	9,0	10 131
2003	8,9	10 072
2004	9,5	10 720
2005	9,9	11 149
2006	10,2	11 512
2007	10,9	12 371
2008	11,5	13 196
2009	11,4	13 145
2010	11,3	13 040
2011	10,7	12 404
2012	10,6	12 339

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 14: Živě narození v Olomouckém kraji 1991-2012

Rok	Živě narození	
	na 1000 obyvatel	počet
1991	12,8	8 324
1992	12,1	7 878
1993	11,8	7 699
1994	10,6	6 875
1995	9,2	5 992
1996	8,7	5 679
1997	8,8	5 742
1998	8,8	5 695
1999	8,7	5 649
2000	8,6	5 552
2001	8,9	5 756
2002	8,9	5 713
2003	9,2	5 865
2004	9,3	5 951
2005	9,7	6 183
2006	10,1	6 428
2007	10,8	6 931
2008	11,1	7 118
2009	11,1	7 134
2010	10,8	6 922
2011	9,9	6 311
2012	9,9	6 303

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 15: Živě narození ve Zlínském kraji 1991-2012

Rok	Živě narození	
	na 1000 obyvatel	počet
1991	13,0	7 777
1992	12,1	7 266
1993	11,8	7 055
1994	10,4	6 226
1995	9,4	5 642
1996	8,7	5 239
1997	8,6	5 142
1998	8,6	5 174
1999	8,7	5 212
2000	8,8	5 290
2001	8,7	5 171
2002	8,8	5 195
2003	8,7	5 147
2004	8,8	5 217
2005	9,6	5 670
2006	9,5	5 612
2007	10,3	6 059
2008	10,6	6 261
2009	10,3	6 076
2010	10,3	6 106
2011	9,4	5 570
2012	9,3	5 493

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 16: Živě narození v Moravskoslezském kraji 1991-2012

Rok	Živě narození	
	na 1000 obyvatel	počet
1991	13,5	17 291
1992	12,5	16 042
1993	12,4	15 874
1994	10,9	14 029
1995	9,9	12 666
1996	9,4	12 072
1997	9,3	11 876
1998	9,0	11 589
1999	8,9	11 355
2000	8,8	11 239
2001	8,9	11 292
2002	9,0	11 398
2003	9,2	11 517
2004	9,4	11 783
2005	9,7	12 177
2006	9,9	12 381
2007	10,7	13 373
2008	10,7	13 402
2009	10,6	13 238
2010	10,5	13 099
2011	9,6	11 807
2012	9,6	11 787

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 17: Průměrný věk matky při narození prvního dítěte v krajích 1991-1997

Kraj/Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
ČR	22,2	22,2	22,2	22,5	22,9	23,3	23,7
Praha	24,2	24,2	24,3	24,6	25,1	25,4	25,9
Středočeský	22,0	21,9	21,9	22,3	22,6	23,1	23,5
Jihočeský	21,9	22,0	22,1	22,4	22,8	23,1	23,5
Plzeňský	22,0	22,0	22,0	22,2	22,7	23,1	23,5
Karlovarský	21,8	21,7	21,7	22,0	22,3	22,9	23,1
Ústecký	21,5	21,5	21,6	21,7	22,2	22,4	22,8
Liberecký	22,0	22,0	22,1	22,3	22,6	23,1	23,4
Královéhradecký	22,0	22,0	22,1	22,2	22,7	23,2	23,7
Pardubický	21,9	22,0	21,9	22,2	22,6	23,0	23,4
Vysočina	22,0	21,9	22,0	22,1	22,5	22,8	23,4
Jihomoravský	22,3	22,3	22,3	22,6	22,9	23,4	23,8
Olomoucký	22,0	22,2	22,0	22,4	22,7	23,0	23,4
Zlínský	22,3	22,4	22,4	22,6	23,1	23,3	23,7
Moravskoslezský	22,1	22,0	22,0	22,4	22,6	23,0	23,3

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 18: Průměrný věk matky při narození prvního dítěte v krajích 1998-2004

Kraj/Rok	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
ČR	24,1	24,4	24,9	25,3	25,7	26,1	26,6
Praha	26,3	26,7	27,0	27,5	27,9	28,2	28,6
Středočeský	24,0	24,4	24,9	25,3	25,7	26,2	26,6
Jihočeský	23,9	24,3	24,9	25,2	25,5	26,0	26,4
Plzeňský	24,0	24,2	24,7	25,2	25,5	25,9	26,5
Karlovarský	23,6	23,9	24,1	24,6	24,9	25,2	25,6
Ústecký	23,4	23,6	23,9	24,4	24,6	25,0	25,3
Liberecký	23,7	24,2	24,4	25,0	25,4	25,9	26,3
Královéhradecký	24,0	24,2	24,8	25,2	25,5	26,0	26,4
Pardubický	23,7	24,1	24,4	25,0	25,5	25,9	26,4
Vysočina	23,7	24,1	24,4	25,0	25,4	25,7	26,3
Jihomoravský	24,1	24,5	25,0	25,4	25,9	26,3	26,8
Olomoucký	23,8	24,1	24,6	25,2	25,5	26,1	26,4
Zlínský	24,1	24,3	25,0	25,4	25,8	26,2	26,7
Moravskoslezský	23,6	23,9	24,3	24,7	25,1	25,4	25,7

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 19: Průměrný věk matky při narození prvního dítěte v krajích 2005-2012

Kraj/Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ČR	26,9	27,3	27,6	27,8	27,9	28,1	28,3	28,5
Praha	29,0	29,4	29,7	29,9	30,1	30,2	30,5	30,8
Středočeský	27,1	27,5	27,9	28,0	28,2	28,5	28,6	28,8
Jihočeský	26,8	27,0	27,1	27,4	27,6	27,8	28,0	27,9
Plzeňský	26,8	27,1	27,3	27,5	27,5	27,8	27,9	28,0
Karlovarský	25,8	26,2	26,4	26,6	26,7	26,9	27,0	27,3
Ústecký	25,7	26,2	26,3	26,4	26,5	26,7	26,7	26,9
Liberecký	26,7	27,0	27,2	27,3	27,5	27,7	27,9	27,8
Královéhradecký	26,7	26,9	27,3	27,4	27,7	27,8	28,2	28,1
Pardubický	26,6	27,1	27,2	27,6	27,5	27,8	27,9	28,1
Vysočina	26,6	27,0	27,0	27,4	27,6	27,5	27,9	27,8
Jihomoravský	27,0	27,4	27,6	28,0	28,2	28,3	28,6	28,8
Olomoucký	26,8	27,0	27,3	27,6	27,7	27,8	28,0	28,3
Zlínský	27,0	27,4	27,7	27,8	27,9	28,2	28,6	28,6
Moravskoslezský	26,1	26,4	26,7	26,8	26,9	27,1	27,2	27,4

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 20: Podíl dětí narozených mimo manželství v krajích 1991-1997 (v%)

Kraj/Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
ČR	9,8	10,7	12,7	14,5	15,6	16,9	17,8
Praha	11,8	12,8	15,5	16,4	16,4	18,3	17,9
Středočeský	8,2	9,1	10,3	12,5	13,0	14,4	15,6
Jihočeský	7,5	8,2	10,0	11,7	12,9	13,8	14,8
Plzeňský	9,5	10,4	11,8	14,5	14,7	16,0	17,5
Karlovarský	21,3	24,6	27,8	31,1	32,3	35,3	35,0
Ústecký	18,5	20,7	23,2	27,5	28,3	31,6	32,4
Liberecký	12,8	14,0	16,6	19,5	22,9	22,4	24,2
Královéhradecký	8,3	8,8	10,4	11,7	14,0	14,8	15,9
Pardubický	6,2	6,9	8,2	9,8	10,7	11,2	12,5
Vysočina	4,7	4,8	6,4	6,6	7,8	8,1	8,8
Jihomoravský	7,7	8,6	9,9	11,1	12,1	13,2	14,1
Olomoucký	8,4	9,5	10,7	12,5	13,9	14,3	14,9
Zlínský	4,9	5,1	6,3	7,5	7,8	8,8	9,0
Moravskoslezský	10,3	10,6	13,6	15,5	16,6	18,4	20,0

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 21: Podíl dětí narozených mimo manželství v krajích 1998- 2004 (v%)

Kraj/Rok	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
ČR	19,0	20,6	21,8	23,5	25,3	28,5	30,6
Praha	19,0	20,7	21,1	22,8	23,6	25,4	27,3
Středočeský	16,1	17,3	19,0	20,7	22,3	25,6	27,7
Jihočeský	16,4	17,5	18	18,8	21,9	26,1	28,6
Plzeňský	19,4	19,3	20,6	23,1	24,5	29,3	30,3
Karlovarský	36,3	38,5	41,4	41,3	43,9	46,9	47,6
Ústecký	34,8	36,4	39,0	40,0	42,1	45,6	47,4
Liberecký	25,7	27,4	28,6	29,1	31,9	34,3	36,0
Královéhradecký	17,8	18,6	19,5	21,9	22,5	27,1	29,5
Pardubický	13,1	15,4	16,5	17,8	20,6	23,8	25,4
Vysočina	10,1	11,3	11,8	12,6	14,5	18,2	20,0
Jihomoravský	14,2	15,9	16,7	18,5	20,0	23,4	25,0
Olomoucký	17,1	19,1	20,4	22,4	25,1	26,4	30,2
Zlínský	9,6	11,0	12,1	14,3	15,1	18,2	20,3
Moravskoslezský	20,9	23,6	24,3	26,9	29,2	32,6	35,6

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 22: Podíl dětí narozených mimo manželství v krajích 2005-2012 (v%)

Kraj/Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ČR	31,7	33,3	34,5	36,3	38,8	40,3	41,8	43,4
Praha	28,0	30,0	30,8	32,6	33,7	35,3	36,6	37,4
Středočeský	29,0	29,7	31,3	33,2	34,5	36,9	38,0	40,5
Jihočeský	29,4	33,0	33,1	35,6	38,0	40,4	42,5	43,7
Plzeňský	32,4	34,0	35,1	37,3	40,9	41,7	43,8	45,9
Karlovarský	49,4	51,1	51,0	53,9	55,1	58,5	58,3	58,7
Ústecký	48,0	48,3	49,6	50,2	53,6	54,4	56,1	58,0
Liberecký	37,9	38,1	40,2	40,3	44,6	45,5	47,4	48,4
Královéhradecký	30,4	31,8	35,0	35,9	38,8	40,8	42,4	43,8
Pardubický	27,8	30,0	30,0	32,6	35,7	38,1	39,8	41,6
Vysočina	22,7	24,9	25,2	29,0	32,1	33,7	35,7	37,7
Jihomoravský	26,4	27,8	28,8	30,6	33,8	35,8	36,7	38,4
Olomoucký	31,2	33,4	34,5	36,7	39,5	39,9	43,0	45,1
Zlínský	21,5	23,5	25,8	27,9	30,5	31,9	32,8	35,6
Moravskoslezský	36,5	38,1	39,4	41,7	44,2	44,2	46,5	47,7

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 23: Počet dětí narozených mimo manželství v krajích v roce 1991 a 2012

Kraj	Počet dětí nar. mimo manželství	
	rok 1991	rok 2012
Praha	1 528	5 308
Středočeský	1 084	5 840
Jihočeský	604	2 909
Plzeňský	635	2 649
Karlovarský	863	1 654
Ústecký	1 982	4 764
Liberecký	714	2 224
Královéhradecký	588	2 393
Pardubický	407	2 239
Vysočina	323	1 942
Jihomoravský	1 109	4 744
Olomoucký	701	2 843
Zlínský	384	1 958
Moravskoslezský	1 781	5 621

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 24: Živě narození v ČR podle pohlaví 1991-2012

Rok	Chlapci	Dívky	Celkem	Chlapci v %	Dívky v %
1991	66 644	62 710	129 354	51,5%	48,5%
1992	62 701	59 004	121 705	51,5%	48,5%
1993	62 115	58 910	121 025	51,3%	48,7%
1994	54 704	51 875	106 579	51,3%	48,7%
1995	49 405	46 692	96 097	51,4%	48,6%
1996	46 435	44 011	90 446	51,3%	48,7%
1997	46 570	44 087	90 657	51,4%	48,6%
1998	46 581	43 954	90 535	51,5%	48,5%
1999	45 829	43 642	89 471	51,2%	48,8%
2000	47 064	43 846	90 910	51,8%	48,2%
2001	46 616	44 099	90 715	51,4%	48,6%
2002	47 712	45 074	92 786	51,4%	48,6%
2003	48 131	45 554	93 685	51,4%	48,6%
2004	50 262	47 402	97 664	51,5%	48,5%
2005	52 453	49 758	102 211	51,3%	48,7%
2006	54 612	51 219	105 831	51,6%	48,4%
2007	58 475	56 157	114 632	51,0%	49,0%
2008	61 326	58 244	119 570	51,3%	48,7%
2009	60 368	57 980	118 348	51,0%	49,0%

2010	60 220	56 933	117 153	51,4%	49,5%
2011	55 789	52 884	108 673	51,3%	48,7%
2012	55 536	53 040	108 576	51,1%	48,9%

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 25: Živě narození v Praze podle pohlaví 1991-2012

Rok	Chlapci	Dívky	Celkem	Chlapci v %	Dívky v %
1991	6 623	6 323	12 946	51,2%	48,8%
1992	6 110	5 834	11 944	51,2%	48,8%
1993	5 936	5 621	11 557	51,4%	48,6%
1994	5 185	5 144	10 329	50,2%	49,8%
1995	4 910	4 560	9 470	51,8%	48,2%
1996	4 505	4 337	8 842	51,0%	49,0%
1997	4 618	4 349	8 967	51,5%	48,5%
1998	4 686	4 340	9 026	51,9%	48,1%
1999	4 643	4 414	9 057	51,3%	48,7%
2000	4 786	4 667	9 453	50,6%	49,4%
2001	5 010	4 671	9 681	51,8%	48,2%
2002	4 980	4 710	9 690	51,4%	48,6%
2003	5 217	4 840	10 057	51,9%	48,1%
2004	5 663	5 468	11 131	50,9%	49,1%
2005	6 011	5 932	11 943	50,3%	49,7%
2006	6 486	6 044	12 530	51,8%	48,2%
2007	6 773	6 422	13 195	51,3%	48,7%
2008	7 365	6 974	14 339	51,4%	48,6%
2009	7 491	6 997	14 488	51,7%	48,3%
2010	7 589	7 203	14 792	51,3%	48,7%
2011	7 130	6 838	13 968	51,0%	49,0%
2012	7 225	6 951	14 176	51,0%	49,0%

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 26: Živě narození ve Středočeském kraji podle pohlaví 1991-2012

Rok	Chlapci	Dívky	Celkem	Chlapci v %	Dívky v %
1991	6 784	6 363	13 147	51,6%	48,4%
1992	6 494	6 115	12 609	51,5%	48,5%
1993	6 393	6 075	12 468	51,3%	48,7%
1994	5 561	5 291	10 852	51,2%	48,8%
1995	5 101	4 943	10 044	50,8%	49,2%
1996	4 908	4 478	9 386	52,3%	47,7%
1997	4 885	4 762	9 647	50,6%	49,4%
1998	4 928	4 601	9 529	51,7%	48,3%
1999	4 743	4 781	9 524	49,8%	50,2%
2000	5 184	4 752	9 936	52,2%	47,8%
2001	5 250	4 785	10 035	52,3%	47,7%
2002	5 379	5 104	10 483	51,3%	48,7%
2003	5 478	5 155	10 633	51,5%	48,5%
2004	5 798	5 491	11 289	51,4%	48,6%
2005	6 300	5 813	12 113	52,0%	48,0%
2006	6 596	6 145	12 741	51,8%	48,2%
2007	7 389	6 890	14 279	51,7%	48,3%
2008	7 805	7 441	15 246	51,2%	48,8%
2009	7 743	7 476	15 219	50,9%	49,1%
2010	7 877	7 335	15 212	51,8%	48,2%
2011	7 413	7 118	14 531	51,0%	49,0%
2012	7 345	7 083	14 428	50,9%	49,1%

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 27: Živě narození v Jihočeském kraji podle pohlaví 1991-2012

Rok	Chlapci	Dívky	Celkem	Chlapci v %	Dívky v %
1991	4 152	3 887	8 039	51,6%	48,4%
1992	3 902	3 548	7 450	52,4%	47,6%
1993	3 813	3 642	7 455	51,1%	48,9%
1994	3 453	3 292	6 745	51,2%	48,8%
1995	3 127	2 913	6 040	51,8%	48,2%
1996	2 845	2 708	5 553	51,2%	48,8%
1997	2 897	2 752	5 649	51,3%	48,7%
1998	2 885	2 727	5 612	51,4%	48,6%
1999	2 939	2 669	5 608	52,4%	47,6%
2000	2 905	2 745	5 650	51,4%	48,6%
2001	2 848	2 706	5 554	51,3%	48,7%
2002	2 989	2 744	5 733	52,1%	47,9%
2003	2 911	2 825	5 736	50,7%	49,3%

2004	3 054	2 887	5 941	51,4%	48,6%
2005	3 157	2 980	6 137	51,4%	48,6%
2006	3 281	3 089	6 370	51,5%	48,5%
2007	3 488	3 434	6 922	50,4%	49,6%
2008	3 657	3 498	7 155	51,1%	48,9%
2009	3 589	3 438	7 027	51,1%	48,9%
2010	3 541	3 392	6 933	51,1%	48,9%
2011	3 291	3 088	6 379	51,6%	48,4%
2012	3 440	3 215	6 655	51,7%	48,3%

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 28: Živě narození v Plzeňském kraji podle pohlaví 1991-2012

Rok	Chlapci	Dívky	Celkem	Chlapci v %	Dívky v %
1991	3 382	3 284	6 666	50,7%	49,3%
1992	3 124	2 983	6 107	51,2%	48,8%
1993	3 258	3 046	6 304	51,7%	48,3%
1994	2 945	2 709	5 654	52,1%	47,9%
1995	2 573	2 402	4 975	51,7%	48,3%
1996	2 411	2 321	4 732	51,0%	49,0%
1997	2 374	2 242	4 616	51,4%	48,6%
1998	2 398	2 295	4 693	51,1%	48,9%
1999	2 411	2 246	4 657	51,8%	48,2%
2000	2 517	2 370	4 887	51,5%	48,5%
2001	2 363	2 411	4 774	49,5%	50,5%
2002	2 519	2 367	4 886	51,6%	48,4%
2003	2 528	2 406	4 934	51,2%	48,8%
2004	2 583	2 463	5 046	51,2%	48,8%
2005	2 843	2 602	5 445	52,2%	47,8%
2006	3 019	2 784	5 803	52,0%	48,0%
2007	3 056	3 044	6 100	50,1%	49,9%
2008	3 262	3 123	6 385	51,1%	48,9%
2009	3 292	3 120	6 412	51,3%	48,7%
2010	3 183	3 059	6 242	51,0%	49,0%
2011	2 819	2 747	5 566	50,6%	49,4%
2012	2 883	2 885	5 768	50,0%	50,0%

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 29: Živě narození v Karlovarském kraji podle pohlaví 1991-2012

Rok	Chlapci	Dívky	Celkem	Chlapci v %	Dívky v %
1991	2 081	1 963	4 044	51,5%	48,5%
1992	1 927	1 762	3 689	52,2%	47,8%
1993	1 938	1 834	3 772	51,4%	48,6%
1994	1 771	1 638	3 409	52,0%	48,0%
1995	1 576	1 505	3 081	51,2%	48,8%
1996	1 409	1 347	2 756	51,1%	48,9%
1997	1 452	1 359	2 811	51,7%	48,3%
1998	1 546	1 379	2 925	52,9%	47,1%
1999	1 404	1 373	2 777	50,6%	49,4%
2000	1 486	1 414	2 900	51,2%	48,8%
2001	1 491	1 429	2 920	51,1%	48,9%
2002	1 522	1 427	2 949	51,6%	48,4%
2003	1 523	1 364	2 887	52,8%	47,2%
2004	1 513	1 390	2 903	52,1%	47,9%
2005	1 556	1 458	3 014	51,6%	48,4%
2006	1 712	1 489	3 201	53,5%	46,5%
2007	1 710	1 728	3 438	49,7%	50,3%
2008	1 824	1 738	3 562	51,2%	48,8%
2009	1 796	1 629	3 425	52,4%	47,6%
2010	1 696	1 617	3 313	51,2%	48,8%
2011	1 561	1 453	3 014	51,8%	48,2%
2012	1 440	1 380	2 820	51,1%	48,9%

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 30: Živě narození v Ústeckém kraji podle pohlaví 1991-2012

Rok	Chlapci	Dívky	Celkem	Chlapci v %	Dívky v %
1991	5 528	5 198	10 726	51,5%	48,5%
1992	5 306	4 850	10 156	52,2%	47,8%
1993	5 487	5 004	10 491	52,3%	47,7%
1994	4 671	4 492	9 163	51,0%	49,0%
1995	4 196	4 003	8 199	51,2%	48,8%
1996	3 940	3 841	7 781	50,6%	49,4%
1997	3 996	3 789	7 785	51,3%	48,7%
1998	4 058	3 881	7 939	51,1%	48,9%
1999	3 959	3 788	7 747	51,1%	48,9%
2000	4 153	3 850	8 003	51,9%	48,1%
2001	4 064	3 841	7 905	51,4%	48,6%
2002	4 244	3 942	8 186	51,8%	48,2%
2003	4 306	4 038	8 344	51,6%	48,4%

2004	4 370	4 231	8 601	50,8%	49,2%
2005	4 485	4 240	8 725	51,4%	48,6%
2006	4 583	4 352	8 935	51,3%	48,7%
2007	4 981	4 734	9 715	51,3%	48,7%
2008	5 151	4 880	10 031	51,4%	48,6%
2009	4 912	4 714	9 626	51,0%	49,0%
2010	4 798	4 477	9 275	51,7%	48,3%
2011	4 492	4 153	8 645	52,0%	48,0%
2012	4 160	4 055	8 215	50,6%	49,4%

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 31: Živě narození v Libereckém kraji podle pohlaví v letech 1991-2012

Rok	Chlapci	Dívky	Celkem	Chlapci v %	Dívky v %
1991	2 877	2 684	5 561	51,7%	48,3%
1992	2 778	2 541	5 319	52,2%	47,8%
1993	2 700	2 544	5 244	51,5%	48,5%
1994	2 324	2 220	4 544	51,1%	48,9%
1995	2 163	2 003	4 166	51,9%	48,1%
1996	2 106	1 933	4 039	52,1%	47,9%
1997	1 993	1 958	3 951	50,4%	49,6%
1998	2 024	1 951	3 975	50,9%	49,1%
1999	2 034	1 931	3 965	51,3%	48,7%
2000	2 134	1 956	4 090	52,2%	47,8%
2001	2 067	1 946	4 013	51,5%	48,5%
2002	2 119	2 013	4 132	51,3%	48,7%
2003	2 074	1 971	4 045	51,3%	48,7%
2004	2 228	2 084	4 312	51,7%	48,3%
2005	2 164	2 107	4 271	50,7%	49,3%
2006	2 248	2 218	4 466	50,3%	49,7%
2007	2 600	2 445	5 045	51,5%	48,5%
2008	2 641	2 579	5 220	50,6%	49,4%
2009	2 627	2 579	5 206	50,5%	49,5%
2010	2 658	2 462	5 120	51,9%	48,1%
2011	2 341	2 313	4 654	50,3%	49,7%
2012	2 403	2 189	4 592	52,3%	47,7%

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 32: Živě narození v Královéhradeckém kraji podle pohlaví 1991-2012

Rok	Chlapci	Dívky	Celkem	Chlapci v %	Dívky v %
1991	3 713	3 359	7 072	52,5%	47,5%
1992	3 446	3 199	6 645	51,9%	48,1%
1993	3 282	3 300	6 582	49,9%	50,1%
1994	2 989	2 758	5 747	52,0%	48,0%
1995	2 756	2 474	5 230	52,7%	47,3%
1996	2 584	2 435	5 019	51,5%	48,5%
1997	2 631	2 390	5 021	52,4%	47,6%
1998	2 654	2 335	4 989	53,2%	46,8%
1999	2 567	2 399	4 966	51,7%	48,3%
2000	2 576	2 393	4 969	51,8%	48,2%
2001	2 549	2 405	4 954	51,5%	48,5%
2002	2 553	2 393	4 946	51,6%	48,4%
2003	2 617	2 476	5 093	51,4%	48,6%
2004	2 684	2 506	5 190	51,7%	48,3%
2005	2 817	2 588	5 405	52,1%	47,9%
2006	2 776	2 715	5 491	50,6%	49,4%
2007	3 146	2 976	6 122	51,4%	48,6%
2008	3 204	3 050	6 254	51,2%	48,8%
2009	3 158	3 103	6 261	50,4%	49,6%
2010	3 131	2 890	6 021	52,0%	48,0%
2011	2 833	2 604	5 437	52,1%	47,9%
2012	2 771	2 696	5 467	50,7%	49,3%

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 33: Živě narození v Pardubickém kraji podle pohlaví 1991-2012

Rok	Chlapci	Dívky	Celkem	Chlapci v %	Dívky v %
1991	3 445	3 090	6 535	52,7%	47,3%
1992	3 324	3 114	6 438	51,6%	48,4%
1993	3 214	3 021	6 235	51,5%	48,5%
1994	2 758	2 646	5 404	51,0%	49,0%
1995	2 606	2 362	4 968	52,5%	47,5%
1996	2 433	2 215	4 648	52,3%	47,7%
1997	2 465	2 318	4 783	51,5%	48,5%
1998	2 447	2 300	4 747	51,5%	48,5%
1999	2 416	2 331	4 747	50,9%	49,1%
2000	2 390	2 223	4 613	51,8%	48,2%
2001	2 270	2 196	4 466	50,8%	49,2%
2002	2 464	2 189	4 653	53,0%	47,0%
2003	2 411	2 234	4 645	51,9%	48,1%

2004	2 495	2 326	4 821	51,8%	48,2%
2005	2 547	2 362	4 909	51,9%	48,1%
2006	2 717	2 531	5 248	51,8%	48,2%
2007	2 903	2 806	5 709	50,8%	49,2%
2008	2 999	2 753	5 752	52,1%	47,9%
2009	2 833	2 811	5 644	50,2%	49,8%
2010	2 989	2 732	5 721	52,2%	47,8%
2011	2 706	2 606	5 312	50,9%	49,1%
2012	2 755	2 630	5 385	51,2%	48,8%

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 34: Živě narození v kraji Vysočina podle pohlaví 1991-2012

Rok	Chlapci	Dívky	Celkem	Chlapci v %	Dívky v %
1991	3 445	3 370	6 815	50,6%	49,4%
1992	3 415	3 203	6 618	51,6%	48,4%
1993	3 418	3 215	6 633	51,5%	48,5%
1994	3 005	2 801	5 806	51,8%	48,2%
1995	2 751	2 486	5 237	52,5%	47,5%
1996	2 448	2 414	4 862	50,3%	49,7%
1997	2 575	2 344	4 919	52,3%	47,7%
1998	2 494	2 369	4 863	51,3%	48,7%
1999	2 384	2 224	4 608	51,7%	48,3%
2000	2 447	2 264	4 711	51,9%	48,1%
2001	2 359	2 150	4 509	52,3%	47,7%
2002	2 368	2 323	4 691	50,5%	49,5%
2003	2 351	2 359	4 710	49,9%	50,1%
2004	2 482	2 277	4 759	52,2%	47,8%
2005	2 633	2 437	5 070	51,9%	48,1%
2006	2 681	2 432	5 113	52,4%	47,6%
2007	2 708	2 665	5 373	50,4%	49,6%
2008	2 909	2 740	5 649	51,5%	48,5%
2009	2 793	2 654	5 447	51,3%	48,7%
2010	2 741	2 616	5 357	51,2%	48,8%
2011	2 627	2 448	5 075	51,8%	48,2%
2012	2 643	2 505	5 148	51,3%	48,7%

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 35: Živě narození v Jihomoravském kraji podle pohlaví 1991-2012

Rok	Chlapci	Dívky	Celkem	Chlapci v %	Dívky v %
1991	7 462	6 949	14 411	51,8%	48,2%
1992	6 959	6 585	13 544	51,4%	48,6%
1993	6 980	6 676	13 656	51,1%	48,9%
1994	6 062	5 734	11 796	51,4%	48,6%
1995	5 220	5 167	10 387	50,3%	49,7%
1996	5 075	4 763	9 838	51,6%	48,4%
1997	4 991	4 757	9 748	51,2%	48,8%
1998	5 006	4 773	9 779	51,2%	48,8%
1999	5 014	4 585	9 599	52,2%	47,8%
2000	4 934	4 683	9 617	51,3%	48,7%
2001	4 956	4 729	9 685	51,2%	48,8%
2002	5 204	4 927	10 131	51,4%	48,6%
2003	5 182	4 890	10 072	51,4%	48,6%
2004	5 532	5 188	10 720	51,6%	48,4%
2005	5 657	5 492	11 149	50,7%	49,3%
2006	5 970	5 542	11 512	51,9%	48,1%
2007	6 312	6 059	12 371	51,0%	49,0%
2008	6 753	6 443	13 196	51,2%	48,8%
2009	6 657	6 488	13 145	50,6%	49,4%
2010	6 701	6 339	13 040	51,4%	48,6%
2011	6 362	6 042	12 404	51,3%	48,7%
2012	6 345	5 994	12 339	51,4%	48,6%

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 36: Živě narození v Olomouckém kraji podle pohlaví 1991-2012

Rok	Chlapci	Dívky	Celkem	Chlapci v %	Dívky v %
1991	4 242	4 082	8 324	51,0%	49,0%
1992	3 995	3 883	7 878	50,7%	49,3%
1993	3 971	3 728	7 699	51,6%	48,4%
1994	3 540	3 335	6 875	51,5%	48,5%
1995	3 029	2 963	5 992	50,6%	49,4%
1996	2 875	2 804	5 679	50,6%	49,4%
1997	2 953	2 789	5 742	51,4%	48,6%
1998	2 986	2 709	5 695	52,4%	47,6%
1999	2 889	2 760	5 649	51,1%	48,9%
2000	2 905	2 647	5 552	52,3%	47,7%
2001	2 928	2 828	5 756	50,9%	49,1%
2002	2 960	2 753	5 713	51,8%	48,2%
2003	3 008	2 857	5 865	51,3%	48,7%

2004	2 992	2 959	5 951	50,3%	49,7%
2005	3 141	3 042	6 183	50,8%	49,2%
2006	3 285	3 143	6 428	51,1%	48,9%
2007	3 514	3 417	6 931	50,7%	49,3%
2008	3 623	3 495	7 118	50,9%	49,1%
2009	3 591	3 543	7 134	50,3%	49,7%
2010	3 545	3 377	6 922	51,2%	48,8%
2011	3 229	3 082	6 311	51,2%	48,8%
2012	3 211	3 092	6 303	50,9%	49,1%

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 37: Živě narození ve Zlínském kraji podle pohlaví 1991-2012

Rok	Chlapci	Dívky	Celkem	Chlapci v %	Dívky v %
1991	3 999	3 778	7 777	51,4%	48,6%
1992	3 687	3 579	7 266	50,7%	49,3%
1993	3 594	3 461	7 055	50,9%	49,1%
1994	3 202	3 024	6 226	51,4%	48,6%
1995	2 876	2 766	5 642	51,0%	49,0%
1996	2 652	2 587	5 239	50,6%	49,4%
1997	2 666	2 476	5 142	51,8%	48,2%
1998	2 632	2 542	5 174	50,9%	49,1%
1999	2 690	2 522	5 212	51,6%	48,4%
2000	2 797	2 493	5 290	52,9%	47,1%
2001	2 619	2 552	5 171	50,6%	49,4%
2002	2 677	2 518	5 195	51,5%	48,5%
2003	2 669	2 478	5 147	51,9%	48,1%
2004	2 701	2 516	5 217	51,8%	48,2%
2005	2 891	2 779	5 670	51,0%	49,0%
2006	2 861	2 751	5 612	51,0%	49,0%
2007	3 163	2 896	6 059	52,2%	47,8%
2008	3 231	3 030	6 261	51,6%	48,4%
2009	3 134	2 942	6 076	51,6%	48,4%
2010	3 144	2 962	6 106	51,5%	48,5%
2011	2 856	2 714	5 570	51,3%	48,7%
2012	2 867	2 626	5 493	52,2%	47,8%

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 38: Živě narození v Moravskoslezském kraji podle pohlaví 1991-2012

Rok	Chlapci	Dívky	Celkem	Chlapci v %	Dívky v %
1991	8 911	8 380	17 291	51,5%	48,5%
1992	8 234	7 808	16 042	51,3%	48,7%
1993	8 131	7 743	15 874	51,2%	48,8%
1994	7 238	6 791	14 029	51,6%	48,4%
1995	6 521	6 145	12 666	51,5%	48,5%
1996	6 244	5 828	12 072	51,7%	48,3%
1997	6 074	5 802	11 876	51,1%	48,9%
1998	5 837	5 752	11 589	50,4%	49,6%
1999	5 736	5 619	11 355	50,5%	49,5%
2000	5 850	5 389	11 239	52,1%	47,9%
2001	5 842	5 450	11 292	51,7%	48,3%
2002	5 734	5 664	11 398	50,3%	49,7%
2003	5 856	5 661	11 517	50,8%	49,2%
2004	6 167	5 616	11 783	52,3%	47,7%
2005	6 251	5 926	12 177	51,3%	48,7%
2006	6 397	5 984	12 381	51,7%	48,3%
2007	6 732	6 641	13 373	50,3%	49,7%
2008	6 902	6 500	13 402	51,5%	48,5%
2009	6 752	6 486	13 238	51,0%	49,0%
2010	6 627	6 472	13 099	50,6%	49,4%
2011	6 129	5 678	11 807	51,9%	48,1%
2012	6 048	5 739	11 787	51,3%	48,7%

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 39: Mrtvorozenost v krajích 1991-1997

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997
ČR	3,8	3,6	3,7	3,1	3,1	3,5	3,0
Praha	1,9	1,8	1,8	1,6	1,6	1,7	1,5
Středočeský	3,5	3,8	3,5	2,8	4,0	3,9	3,8
Jihočeský	3,3	2,9	2,8	3,1	2,5	3,2	3,7
Plzeňský	4,3	2,3	5,1	1,4	3,6	2,1	3,2
Karlovarský	3,9	3,5	5,3	3,8	3,2	7,9	4,6
Ústecký	4,5	4,2	5,0	3,4	3,9	4,0	3,7
Liberecký	3,0	3,6	4,7	3,1	3,8	2,7	2,0
Královéhradecký	4,4	4,3	3,8	5,0	3,4	3,8	3,2
Pardubický	3,4	2,8	2,4	3,5	3,6	3,6	2,3
Vysočina	3,1	3,0	2,9	2,7	2,7	3,3	2,8
Jihomoravský	3,7	4,5	3,3	2,9	3,0	3,2	3,5

Olomoucký	4,4	3,4	2,8	3,0	1,7	3,9	3,0
Zlínský	2,8	3,3	3,7	3,2	2,3	3,8	2,3
Moravskoslezský	4,1	4,0	4,0	3,3	2,9	2,9	2,1

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 40: Mrtvorozenost v krajích 1998-2004

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
ČR	3,2	3,4	2,8	2,9	2,8	2,9	2,7
Praha	1,6	1,7	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Středočeský	2,5	3,2	2,6	3,2	2,7	3,6	2,2
Jihočeský	4,3	3,2	4,1	2,9	2,4	4,2	2,7
Plzeňský	3,4	4,1	3,3	2,9	3,9	3,6	3,9
Karlovarský	4,1	4,7	2,4	2,1	2,7	3,8	4,8
Ústecký	2,5	3,5	5,3	3,4	2,3	3,7	2,9
Liberecký	4,0	4,3	2,2	3,7	3,9	2,5	2,1
Královéhradecký	2,8	3,0	1,6	2,6	3,6	3,7	1,5
Pardubický	4,0	4,0	2,4	3,3	1,9	2,1	2,9
Vysočina	4,1	3,0	3,0	2,4	2,1	1,3	2,7
Jihomoravský	2,5	3,2	2,6	1,9	3,2	2,5	2,7
Olomoucký	2,8	3,7	2,0	2,3	2,6	2,6	1,8
Zlínský	2,1	1,9	2,5	3,5	1,5	1,6	2,5
Moravskoslezský	4,2	3,2	3,0	3,8	3,1	2,9	3,3

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 41: Mrtvorozenost v krajích 2005-2012

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ČR	2,8	2,8	2,7	2,3	2,7	2,5	2,9	3,5
Praha	1,4	1,4	2,5	1,6	1,8	2,2	2,4	4,0
Středočeský	1,9	2,3	2,4	2,3	2,4	3,3	2,3	3,8
Jihočeský	2,0	2,5	2,6	2,5	3,0	3,7	3,0	2,5
Plzeňský	1,8	2,7	2,0	2,0	2,6	1,6	3,4	2,9
Karlovarský	3,6	4,7	4,9	2,8	2,6	3,3	4,0	3,0
Ústecký	4,3	4,0	3,9	2,0	3,9	3,2	3,2	3,8
Liberecký	3,0	2,7	2,0	3,8	2,9	1,9	1,7	3,7
Královéhradecký	4,1	2,0	2,6	2,2	3,7	2,5	2,8	4,0
Pardubický	3,2	2,3	2,4	2,6	2,5	3,3	3,9	3,7
Vysočina	2,8	2,1	3,3	1,9	3,5	2,4	2,2	3,5
Jihomoravský	2,1	2,9	2,4	1,6	3,0	2,1	3,1	3,7
Olomoucký	2,9	2,6	2,7	2,2	2,2	2,0	3,9	2,5
Zlínský	3,0	3,4	2,8	2,1	2,5	2,0	2,0	3,4
Moravskoslezský	3,8	3,5	2,9	3,2	2,3	1,8	3,5	2,8

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 42: Uměle přerušená těhotenství na 100 obyvatel v krajích 1991-1997

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
ČR	77,1	58,1	51,3	51,4	53,0	49,5	47,3
Praha	92,4	78,7	68,5	65,7	69,1	61,5	57,8
Středočeský	80,0	61,1	53,7	51,8	53,1	50,5	47,3
Jihočeský	80,2	57,8	48,4	48,7	52,3	47,7	46,6
Plzeňský	80,3	62,6	53,2	57,3	58,2	56,1	51,8
Karlovarský	82,2	65,0	59,6	60,3	67,5	62,8	57,6
Ústecký	92,3	66,9	62,0	63,8	63,4	60,0	56,9
Liberecký	86,2	62,4	60,5	57,1	59,2	58,4	57,0
Královéhradecký	72,1	53,8	49,5	50,4	52,1	49,5	49,7
Pardubický	66,8	50,2	44,2	44,9	46,5	44,5	42,7
Vysočina	56,1	41,6	37,9	36,7	38,8	35,1	33,1
Jihomoravský	69,8	51,5	41,5	42,9	45,2	40,9	39,6
Olomoucký	75,3	56,2	50,2	51,9	52,5	46,5	44,0
Zlínský	60,6	44,5	39,5	40,9	42,5	39,8	38,6
Moravskoslezský	76,4	55,0	48,4	47,5	46,9	45,7	44,0

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 43: Uměle přerušená těhotenství na 100 obyvatel v krajích 1998-2004

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
ČR	43,9	38,0	35,8	33,5	31,2	28,2	25,8
Praha	51,4	44,4	42,0	41,0	36,7	30,9	28,4
Středočeský	45,5	39,1	35,9	32,8	30,4	28,4	25,1
Jihočeský	41,1	37,0	37,3	33,1	29,9	26,7	25,5
Plzeňský	50,4	40,9	41,6	38,7	35,0	34,0	29,5
Karlovarský	57,9	54,8	46,2	45,2	43,7	39,2	35,9
Ústecký	52,2	47,3	44,8	41,4	40,7	36,8	33,2
Liberecký	51,6	43,6	41,3	37,4	35,2	31,5	30,9
Královéhradecký	42,4	37,4	34,4	34,5	35,4	30,0	28,9
Pardubický	37,4	31,6	27,4	26,9	23,0	21,2	18,2
Vysočina	34,1	27,8	26,8	25,1	24,5	22,4	20,6
Jihomoravský	37,5	32,0	31,7	28,3	27,6	24,1	22,1
Olomoucký	40,5	35,4	31,3	30,0	26,9	23,1	21,8
Zlínský	34,6	29,7	27,6	26,7	23,7	21,3	19,0
Moravskoslezský	41,9	35,1	32,9	30,5	27,4	27,0	25,4

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 44: Uměle přerušená těhotenství na 100 obyvatel v krajích 2006-2012

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ČR	23,9	22,1	21,5	20,8	20,4	22,1	21,1
Praha	25,4	24,3	23,3	21,4	20,1	21,8	20,3
Středočeský	23,6	20,6	20,8	22,0	20,2	22,2	21,1
Jihočeský	23,0	20,6	19,4	19,4	19,4	22,5	21,0
Plzeňský	24,5	24,5	23,8	21,7	21,4	24,1	23,0
Karlovarský	33,3	29,4	30,3	27,2	28,2	29,0	29,3
Ústecký	32,1	29,2	29,7	30,0	29,7	30,9	29,6
Liberecký	28,0	24,5	23,8	23,4	23,5	26,1	25,6
Královéhradecký	27,0	25,2	21,7	22,3	21,6	23,6	22,7
Pardubický	16,4	14,8	16,0	15,1	14,4	15,6	14,7
Vysočina	20,1	17,6	17,5	16,1	15,2	16,8	16,4
Jihomoravský	21,0	20,7	17,8	16,9	17,7	17,9	18,8
Olomoucký	20,5	18,3	17,4	16,3	17,5	20,7	19,0
Zlínský	17,7	16,7	16,3	17,5	16,5	18,0	17,4
Moravskoslezský	23,5	22,6	23,3	20,8	21,7	22,8	21,4

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 45: Data pro korelaci

Kraj	Průměrná hrubá měsíční mzda v roce 2012	Podíl nezaměstnaných osob v roce 2012 (v%)	Podíl nábožensky orient. osob v roce 2011 (v%)
Praha	34 420	4,16	11,0
Středočeský	26 097	6,13	8,7
Jihočeský	23 722	6,37	13,6
Plzeňský	24 885	5,94	9,3
Karlovarský	22 122	8,50	7,1
Ústecký	23 816	10,46	5,3
Liberecký	23 709	7,75	7,2
Královéhradecký	23 687	6,55	10,4
Pardubický	23 230	7,03	13,7
Vysočina	23 298	7,63	22,8
Jihomoravský	25 281	8,15	20,7
Olomoucký	23 129	8,93	16,6
Zlínský	22 881	7,82	29,3
Moravskoslezský	24 479	9,17	18,5

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), vlastní zpracování

Příloha 46: Spearmanova korelace živě narození/1000 obyvatel a průměrná hrubá mzda

Dvojice proměnných	Spearmanovy korelace (Prakt) ChD vynechány párově Označ. korelace jsou významné na hl. p <,05000			
	Počet plat.	Spearman R	t(N-2)	p-hodn.
prům. hrubá mzda & narození/1000 ob.	14	0,706555	3,458702	0,004728

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), program Statistica

Příloha 47: Spearmanova korelace živě narození/1000 obyvatel a podíl nezaměstnaných osob

Dvojice proměnných	Spearmanovy korelace (Prakt) ChD vynechány párově Označ. korelace jsou významné na hl. p <,05000			
	Počet plat.	Spearman R	t(N-2)	p-hodn.
narození/1000 ob. & podíl nezam. osob	14	-0,633463	-2,83595	0,015009

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), program Statistica

Příloha 48: Spearmanova korelace podíl narozených mimo manželství a podíl nábožensky orientovaných osob

Dvojice proměnných	Spearmanovy korelace (Prakt) ChD vynechány párově Označ. korelace jsou významné na hl. p <,05000			
	Počet plat.	Spearman R	t(N-2)	p-hodn.
podíl mimo manž. 2011 & podíl náb.	14	-0,705495	-3,44836	0,004820

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz), program Statistica